

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 13 APRIL 1927

No. 589

INHOUD.

	Biz.
OPHEFFING VAN HANDELSBELEMNINGEN door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.....	332
De werkgevers en de sociale verzekering door Ir. B. Bölger.....	333
Het pijpen kartel door A. W.....	335
Nieuwe Bedrijfsorganisatie door Dr. F. L. Rutgers....	337
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De concernbeweging in Duitsland door Dr. Walter Greiling.....	338
Iets omtrent die Diamantnywerheid in Suidafrika door C. G. W. Schumann.....	340
AANTEKENINGEN:	
Het Jaarverslag van de Duitse Rijksbank.....	342
Indexcijfers van groothandelsprijzen.....	343
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië.....	344
MAANDLIJFERS:	
Emissies in Maart 1927.....	346
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank.....	347
Postchèque en Girodienst.....	347
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	347—354
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigelaanweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No: 6729.

BERICHT.

Met het oog op de a.s. feestdagen zal het volgend No. op Donderdag 21 April verschijnen.

12 APRIL 1927.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering; het aanbod van geld bleef nog vrij gering. Particulier disconto noteerde 3½ pCt.; slechts enkele posten konden af en toe voor 3⁷/₁₆ pCt. plaatsing vin-

den. De prolongatienoteering schommelde tusschen 3¾ en 3½ pCt.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft geen veranderingen van groote beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels daalde met f 6,8 miljoen. De beleeningen blijken met f 2 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk verminderde met f 4,3 miljoen.

De goudvoorraad daalde met f 100.000. De zilvervoorraad liep met f 400.000 terug. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief stegen resp. met f 200.000 en f 2,8 miljoen.

De biljettencirculatie vertoont een teruggang van f 13,8 miljoen. De rekening-courantsaldi stegen met f 2,7 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 1,7 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt rüim 53.

* * *

De wisselmarkt was de afgelopen week zeer rustig. De middenkoers voor Dollars was de geheele week 2,49¹⁵/₁₆ en Ponden varieerden nauwelijks ¼ cent. Ook in de koersen van de meeste andere wissels kwam nauwelijks eenige verandering. Zelfs Lires bleven vrij stabiel. Alleen Madrid was weder zeer onregelmatig en schommelde vooral in het begin der week eenige malen tusschen 44,90 en 43,95 heen en weer; slot 44,20. Terwijl Oslo na een vrij stabiele periode omstreeks 65,—, Donderdag plotseling tot 64,55 inzakte.

LONDEN, 11 APRIL 1927.

De geldmarkt had een zeer normaal verloop verleden week. Nadat in het begin der week nog eenige bedragen aan de Bank van Engeland waren terugbetaald en een oogenblik van grootere vraag, zooals tegenwoordig gebruikelijk op Woensdag, zich had doen gevoelen, bleef geld verder at call, voor zoover niet van de Clearing banks genomen, verkrijgbaar tot prijzen van 3½ en 3¾ pCt.

In de afgelopen week ontving de Bank van Engeland een groot deel van het inkomende goud, zoodat disconto ook met de hoop op verdere groote goudinvoeren in deze week, zwakker werd op 4¼ en heden voor prima bankaccepten eigenlijk niet beter is dan 4³/₁₆. Schatkistbiljetten werden Vrijdag tegen een fractie over 4¼ toegewezen.

OPHEFFING VAN HANDELSBELEMMERINGEN.

De Economische Conferentie van Genève komt in het zicht en vol verwachting vraagt men zich af, tot welke resultaten zij zal leiden. Dat zij zal bijdragen tot betere internationale verstandhouding en dat de verschillende afgevaardigden na afloop van de samenkomst, ieder voor zijn eigen land, waardevolle denkbeelden zullen medebrengen van eene bespreking, die eene uiting is van de dringende noodzaak tot betere internationale samenwerking op economisch gebied en tot het wegnemen van de tallooze, schadelijke belemmeringen, welke daaraan thans in den weg staan, daaraan behoeft niet te worden getwijfeld. Reeds om die reden is de Conferentie, vooral voor een land, als het onze, aangewezen als dit is op een vrij internationaal verkeer, van belang. Doch het is niet te ontkennen, dat ten aanzien van verschillende onderwerpen, welke ter Conferentie zullen worden besproken, het gevaar dreigt, dat het zal blijven bij mooie woorden; de internationale stemming zal door de besprekingen stellig verbeteren, doch de vraag zal zijn, of men op tastbare resultaten zal kunnen wijzen. Gelukkig zijn er ook onderwerpen, waar men wel tot resultaten zal kunnen komen, en één daarvan vormen de handelsbelemmeringen, die als eerste punt voorkomen onder de rubriek Handel van de agenda der Conferentie.

Over de beteekenis van dit onderwerp in het algemeen behoeven wij niet meer uit te weiden na de beschouwingen van Mr. Ritter over het bekende rapport van de I.K.K. en van den heer Schilthuis over verschillende nationale meeningsuitingen, welke tot grondslag voor dit rapport hebben gediend.¹⁾ Wij stellen ons voor om in aansluiting bij deze beschouwingen een oogenblik stil te staan bij de practische regeling dezer aangelegenheid, zooals deze is neergelegd in het voor-ontwerp eener Conventie betreffende de opheffing van de belemmeringen van in- en uitvoerhandel, dat is samengesteld door de Economische Commissie uit den Volkenbond en dat door deze met een begeleidend Memorandum is overgelegd aan de Economische Conferentie.

Dit ontwerp vormt een logisch vervolg op de Conventie tot vereenvoudiging der Douaneformaliteiten van 1923. In eene resolutie van 25 September 1924 noodigde de Assemblée van den Volkenbond de Economische Commissie uit om de opheffing der handelsbelemmeringen in studie te nemen, onder deze reserve echter, dat zulke belemmeringen geoorloofd zouden blijven ter bescherming van vitale belangen der onderscheiden staten.

De Commissie raadpleegde daarop de Regeeringen van de voornaamste landen, onverschillig, of deze al dan niet lid van den Volkenbond waren, en legde in October 1925 een naar aanleiding van het aldus verzamelde materiaal samengesteld voor-ontwerp aan de verschillende Regeeringen over met verzoek daaromtrent hare meening te doen kennen en daarover ook het advies te vragen van de groote vereenigingen van handelaren en industrieelen, de Kamers van Koophandel, e.d. Tevens raadpleegde de Commissie enkele groote internationale organisaties, waaronder de I.K.K. en het Internationaal Landbouwinstituut.

Het resultaat van dit alles is in het zoeven genoemde Memorandum neergelegd. Dit zal een onderwerp van bespreking vormen op de Economische Conferentie. De definitieve vaststelling zal moeten plaats vinden op eene diplomatieke conferentie, die volgens de bestaande plannen in November van dit jaar zal samenkomen.

Men ziet hieruit, dat de bedoeling voorzit om op het stuk der handelsbelemmeringen nog dit jaar tot tastbare resultaten te komen. Wij zullen zoo aanstonds

pogen duidelijk te maken, dat deze resultaten nog wel bescheiden, zelfs al te bescheiden, van omvang zullen blijven en dat men dus goed zal doen zich geen illusies te maken, doch op zichzelf mag het feit, dat een regeling wordt voorgesteld om althans een deel der bestaande bezwaren op te heffen, met vreugde worden begroet.

De bedoelde Conventie dan beoogt de belemmeringen van den in- en uitvoerhandel op te heffen, voorzover deze niet bestaan in hooge invoerrechten. Op dit punt blijven de Staten, welke zich bij de Conventie zullen aansluiten, vrij. Van verschillende zijden is de opmerking gemaakt, dat men op deze wijze eigenlijk nog niet eens half werk doet. Wie eenerzijds in- en uitvoerverboden, vexatoire maatregelen van administratieven aard en dergelijke bepalingen, strekkende tot belemmering van den internationalen handel, opheft, doch anderzijds de deur openlaat voor eene heffing van invoerrechten, die hetzelfde resultaat kan hebben, — die beperkt zich tot de kleine helft van het opruimingswerk, waarnaar Europa snakt. Ook de Economische Commissie uit den Volkenbond beseft dit bezwaar, waarvan zij de juistheid moet erkennen. Een oogenblik is zelfs de vrees bij haar opgekomen, of niet afschaffing van de handelsbelemmeringen aanleiding zou geven tot een nog ruimer gebruik — of beter: misbruik — van hooge invoerrechten en of afschaffing dus per saldo wel eene heilzame werking zou hebben. De Commissie meende echter over deze bezwaren te moeten heenstappen. Nog afgezien van het feit, dat de Commissie gebonden was aan de bovengenoemde resolutie van de Assemblée, kwam het haar ten slotte voor, dat de handelsbelemmeringen een genoegzaam afgerond geheel vormen om het onderwerp van eene afzonderlijke regeling te kunnen uitmaken.

De redeneering is niet zonder opportunisme. De Commissie heeft rekening gehouden met wat op het oogenblik bereikbaar wordt geacht, en gaat blijkbaar uit van de meening, dat men nu eenmaal niet alles op eens kan verkrijgen en dat een half ei beter is dan een leeg dop.

In het voorontwerp der Conventie treft men in art. 1 de bepaling aan, dat de Staten, die zich bij de Conventie aansluiten, binnen zes maanden moeten overgaan tot opheffing van alle belemmeringen en beperkingen van in- en uitvoer. Eene nadere omschrijving van den aard der belemmerende voorschriften geeft het voorontwerp niet, zoodat de vrees gewettigd is, dat de toepassing van het hoofdbeginsel der Conventie nog wel eens tot geschillen aanleiding zal geven.

Op den hoofdregel zijn een aantal uitzonderingen toegelaten. Een tiental gevallen vindt men opgesomd in art. 4 van het voorontwerp. Deze uitzonderingen betreffen ten deele belemmeringen van den handel in het belang van wat men in het algemeen de openbare orde zou kunnen noemen, terwijl de laatste uitzondering betrekking heeft op belemmering van den vrijen in- en uitvoer van edel metaal, gemunt geld, papiergeld en andere waardepapieren, waarmede dus de regeling van het geldwezen buiten deze geheele Conventie is gebracht.

De overige negen uitzonderingsgevallen hebben betrekking op handelsbelemmeringen in het belang van de nationale verdediging en de publieke veiligheid; de openbare gezondheid van menschen, dieren en planten; de voorkoming van den handel in artikelen, waarin ook in het binnenland de handel is verboden; de zorg voor historische, archeologische en kunstvoorwerpen; de zorg voor den industrieelen eigendom, het auteursrecht en het merkenrecht, mits de buitenlandse handel aan geen scherpere bepalingen onderworpen worde, dan de binnenlandsche handel; den handel in goederen, die om andere redenen ook in het binnenland aan bepaalde controle-maatregelen zijn onderworpen; de bescherming van Staatsmonopolies; en ten slotte den handel in wapenen, opium of andere

¹⁾ Zie E.-S. B. van 24 November 1926 en 6 April 1927.

goederen, die gevaren opleveren of waarmede oneerlijke concurrentie wordt gedreven.

Deze belemmeringen van het internationaal verkeer zijn op zichzelf gemotiveerd, doch men zal niet kunnen loochenen, dat zij een bron van misbruiken kunnen opleveren. Ontduiking van de Conventie zal natuurlijk niet geoorloofd zijn en het feit, dat een Staat door deze Conventie gebonden zal zijn, zal er wellicht toe kunnen bijdragen, dat enkele van de ergste excessen, zooals met name het misbruik maken van bepalingen ter bescherming van de gezondheid van dieren en planten, in de toekomst niet langer zullen voorkomen. Doch het is uiteraard niet wel mogelijk om in een tractaat eene regeling te scheppen, die enerzijds den Staten het recht laat om onder omstandigheden volstrekt noodzakelijke handelsbelemmeringen in te voeren en anderzijds aan kwaadwillige Staten het maken van misbruik van dit recht in allen deele onmogelijk te maken. Er is bij de Commissie op aangedrongen om, nu men toch bezig was met het maken van het voorontwerp voor deze Conventie, daarin tevens een afdoende regeling op te nemen tegen misbruiken op het gebied van den planten- en vee-, resp. vleeschhandel, eene quaestie, waarbij vooral Nederland eminent belang heeft. Zulk eene regeling treffen men in het voorontwerp niet aan, hetgeen in het licht van de zooeven genoemde overwegingen begrijpelijk is.

Belangrijker nog dan dit punt is de bepaling van art. 5 van het voorontwerp. Daar wordt vastgesteld, dat handelsbelemmeringen mogelijk zullen blijven in buitengewone en abnormale omstandigheden en ter bescherming van vitale economische of financieele belangen der Staten. Om het belang, dat deze bepaling heeft, nemen wij hier den tekst volledig op:

„Rien, dans le présent Accord, ne portera atteinte au droit de tout Etat contractant de prendre à l'importation ou à l'exportation toutes mesures nécessaires pour faire face à des circonstances extraordinaires et anormales et pour assurer la sauvegarde des intérêts vitaux, d'ordre économique ou financier, du pays.

En raison des inconvénients graves provoqués par les prohibitions et restrictions, ces mesures ne pourront intervenir qu'en cas de nécessité exceptionnelle et ne pourront constituer un moyen arbitraire de protéger la production nationale ou d'établir une discrimination au détriment de tout autre Etat contractant. Leur durée devra être limitée à la durée des motifs ou des circonstances qui les ont fait naître.”

De beteekenis van deze reserve is zeer groot. Zoo groot zelfs, dat de Deutsche Regeering in haar advies aan de Commissie heeft voorgesteld om de geheele bepaling weg te laten, omdat zij vreesde, dat de Conventie door deze bepaling illusoir gemaakt zou kunnen worden. Ook de Nederlandsche Regeering liet zich niet onbetuigd. Zij wees er terecht op, hoe deze bepaling kan worden aangegrepen door Staten, die tegenmaatregelen wenschen te nemen tegen de opvoering van douanetarieven door andere Staten, indien zij slechts aannemelijk weten te maken, dat daaruit buitengewone en abnormale omstandigheden voortvloeien of vitale belangen worden geraakt. Ook uit andere landen, zoo bijv. uit Oostenrijk, is tegen deze bepaling geprotesteerd. Men redeneerde daarbij, dat het waarlijk al voldoende is, dat men de vaststelling van de douanetarieven geheel vrijlaat en dat er dus geen reden is om daarenboven nog op andere wijzen den internationalen handel te gaan belemmeren.

De Economische Commissie meent daarentegen, dat men in de gegeven omstandigheden nog niet zoo ver kan gaan, dat men de reserve van art. 5 zou kunnen ontberen. Liet men de bepaling weg, zoo zou zulks natuurlijk eenerzijds groote instemming vinden, doch anderzijds een groot aantal Staten van aansluiting bij de Conventie weerhouden. Om dus niet verder te gaan dan het momenteel bereikbare meent de Commissie de reserve van art. 5 te moeten handhaven en daarbij in het tweede lid van dit artikel uitdrukkelijk te moeten aanduiden, dat de handelsbelemmeringen, voortsprui-

tende uit deze bepaling, niet anders dan een tijdelijk karakter mogen dragen.

Al kan men den gedachtengang der Commissie begripen, het blijft te betreuren, dat de bepaling in het voorontwerp is opgenomen. Het standpunt van de oppositie is natuurlijk het juiste. Veel zal ervan afhangen, of de toepassing van art. 5 onder de internationale jurisdictie wordt gebracht. Gebeurt dat, zoo blijft de bepaling niettemin een mogelijke bron van allerlei afwijkingen van het mooie beginsel, waarmede de Conventie opent, doch men zal althans aperte ontduikingen kunnen tegengaan.

Ongelukkigerwijze behelst echter art. 7 van het voorontwerp, waar de beslechting van mogelijke geschillen wordt behandeld, in dit opzicht geen duidelijk voorschrift. De Commissie heeft in het midden gelaten, of en zoo ja, over welke bepalingen van de Conventie door de Staten, welke zich zullen aansluiten, geschillen aanhangig gemaakt zullen kunnen worden voor het Internationale Hof. Ook hier gevoelde zij zich blijkbaar op glad ijs. Toch is het absoluut noodzakelijk, dat dit punt duidelijk en goed wordt geregeld, wil er van de ontworpen Conventie iets terecht komen. Anders toch zal men spoedig ontwaren, hoeveel omstandigheden in de practijk als buitengewoon en abnormaal worden beschouwd en hoeveel vitale belangen de verschillende Staten er op nahouden!

Wanneer men de geheele ontwerp-conventie beziet, zoo moet dus voorshands het oordeel gereserveerd luiden. Wij gaan langzaam in de goede richting, maar onder dusdanige reserves, dat voorloopig het resultaat nog niet zoo groot is, als men wel zou wenschen. Ook na het aannemen van de Conventie zullen wij, afgezien nog van de hooge invoerrechten, nog lang niet bij een werkelijk vrij internationaal verkeer zijn aangeland, zoolang de bepaling van art. 5 van het voorontwerp gehandhaafd blijft.

Er is reden tot dankbaarheid, dat deze materie internationaal wordt aangepakt, doch volledige bevrediging van den wensch naar onbelemmerd internationaal verkeer blijven wij ook bij algemeene aanvaarding dezer Conventie voorloopig nog te goed houden.

G. M. V. S.

DE WERKGEVERS EN DE SOCIALE VERZEKERING.

De Vereeniging van Raden van Arbeid heeft 24 Maart te 's-Gravenhage een Congres voor sociale verzekering gehouden ter bespreking van het voorontwerp Ziekwet. Voor dit congres, waaraan 600 personen uit ambtelijke en uit de kringen van werkgevers- en arbeidersorganisaties deelnamen, waren praeadvies uitgebracht door Mr. T. J. Verschuur over de technische uitvoering der ziekteverzekering in het algemeen, Mr. W. H. A. Elink Schuurman en Dr. J. v. Bruggen over de technische eischen uit een oogpunt van administratie, contrôle en reserveering, J. W. Deknatel over de prophylaxe en E. Kupers over de ziekteverzekering bij C.A.O.

Aan het debat namen 26 personen van diverse richtingen deel, welke daarna door de praeadviseurs werden beantwoord. Hoewel men dus niet kan zeggen, dat het onderwerp niet van alle mogelijke kanten werd bekeken, meen ik toch, dat dit congres zich niet van andere soortgelijke congressen onderscheidde, in zoverre, dat de beteekenis ervan slechts zeer betrekkelijk is. Wanneer 26 sprekers in nog geen 4 uur tijd moeten zeggen, wat zij van een zoo belangrijk en veel omvattend onderwerp als dat der ziekteverzekering denken, dan spreekt het vanzelf, dat de betoogen steeds moeten blijven bij eenvoudige verklaringen over de algemeene grondslagen, die (en daarom is de waarde zoo betrekkelijk), met misschien een enkele uitzondering, door artikelen in de periodieke pers reeds bekend zijn of die op een andere meer bevoegde plaats (bijv. in Commissie XI van den Hoogen Raad van Arbeid of in dien Raad zelf) reeds naar voren zijn gebracht.

Het is dan ook niet mijn bedoeling hier in dit artikel het gesprokene op het genoemde congres nader te beschouwen, ik meen beter te doen op een enkele omstandigheid wat meer licht te doen schijnen.

Bij zijn opmerkingen over de praeadviezen betoogde Mr. P. W. J. H. Cort van der Linden, algemeen secretaris van het Verbond van Nederl. Werkgevers, dat het omtrent de eenige sociale verzekeringswet, waarvan de administratie geheel in ambtelijke handen is, de Invaliditeits- en Ouderdomswet, klachten regende, waaruit dus een argument voor de uitvoering door belanghebbenden geput kon worden. Dit verwijt nu werd later door den heer I. G. Keesing laster genoemd en hoewel hij, door den voorzitter tot de orde geroepen, deze woorden anders formuleerde, bleven zij de stemming toch beheerschen. Dat er klachten waren, was volgens den heer Keesing de schuld van de werkgevers, die, getuige het groot aantal dwangbevelen, in hooge mate nalatig bleven bij het betalen der premie. Hoewel ik nu in het algemeen niet gauw de wanbetalers in bescherming zal willen nemen, ontgaat mij hier toch ten eenen male de logica van dit betoog. Dacht de heer K. dan soms dat de werkgevers (de eenige, die ten deze iets hebben te betalen) uit eigen beweging naar den Raad van Arbeid zouden komen om onder dankzegging voor de eer, die hun is verleend om de kosten te mogen dragen, de premie voor hun arbeiders te betalen? Niemand betaalt nu eenmaal graag en het is juist de kwestie hoe op de meest efficiënte wijze de gelden kunnen worden verzameld. Een systeem, dat er toe leidt, dat er geregeld een groot aantal dwangbevelen moeten worden uitgereikt, is daarom reeds in zichzelf veroordeeld en de critiek daarop kan niet weerlegd worden door te beweren, dat degene, die betalen moet zoo weinig meewerkt.

Dit als aanloop; er was echter iets, dat m.i. veel ernstiger is en dat mij dan ook naar de pen heeft doen grijpen. Want de heer Keesing moge terecht of ten onrechte het woord laster hebben gebruikt, ten aanzien van de werkgevers werden er van de andere zijde verschillende keeren beschuldigingen geuit, die niet onweersproken mogen blijven. Zoo werden o.a. door den heer Schutte van het R.-K. Werkliedenverbond de fabrieksziekenkassen veroordeeld omdat ten bate der kas door de werkgevers wel gezorgd zou worden de slechte risico's uit de fabriek te weren, (waarvoor volgens Dr. v. d. Bruggen de Raden van Arbeid een verzamelbak van allerlei abnormale risico's zouden worden) en dat daardoor dus een selectie zou plaats vinden, waaraan de in het bestuur der kassen zitting hebbende arbeiders, beïnvloed als deze zijn door de werkgevers of diens vertegenwoordigers, ook mee zouden werken.

De heer Kieviet van den Centralen Bond van Transportarbeiders maakte het al even mooi door opname van de losse arbeiders in de wet te bepleiten, omdat anders de werkgevers wel een middelje zouden weten om hunne vaste arbeiders in los dienstverband te brengen, zoodat ze geheel van de ziekteverzekering af zouden zijn. Verder zei Mr. Moltzer nog verschillende onvriendelijkheden aan het adres der werkgevers, die ik echter niet heelemaal kon verstaan en waarvoor ik dus liever het officieele verslag van het congres afwacht. Het allerfraaiste was echter eenzekere Dr. Koch, die betoogde, dat het treurig was om te zien, hoe het sociale rechtvaardigheidsgevoel bij de werkgevers onder den druk der omstandigheden verloren gaat, waarbij hij in het bijzonder het oog had op de positie van de geneesheeren, die volgens hem onder den druk der werkgevers hun arbeid zouden moeten verrichten.

Wie dergelijke uitlatingen hoort of leest, zal, ook zonder dat het groote woord laster over zijn lippen komt, niet kunnen nalaten aan de hand van de ervaringen, die ten aanzien van de sociale verzekering in Nederland zijn opgedaan, de rol, die de werkgevers

daarbij hebben gespeeld en de houding, die zij hebben aangenomen, iets nader onder de oogen te zien.

En dit kan des te gemakkelijker, omdat wij ten aanzien van de belangrijkste en de eerste wettelijk geregelde sociale verzekering in ons land, juist in de afgelopen dagen zulk een onweerlegbaar bewijs hebben kunnen zien van de wijze, waarop de werkgevers medewerken, wanneer met hunne wenschen rekening wordt gehouden. Wie het gedenkboek van de Centrale Werkgeversrisico Bank, dat 26 Maart jl. ter gelegenheid van haar 25 jaar bestaan is verschenen, heeft gelezen, zal geen nadere uitleg meer behoeven. Voor hen, die dat voorrecht niet hebben gekend, zij in dit verband slechts op het volgende gewezen.

Voor de totstandkoming van de *Ongevallenwet*, dus voor pl.m. 1900, waren reeds bij tal van werkgevers regelingen getroffen t.a.v. de uitkeering bij ongevallen. Daarna hebben de werkgevers, toen eenmaal de wettelijke verplichting was vastgelegd en de mogelijkheid was geopend zelf of gezamenlijk het risico te dragen, zich ten aanzien van de uitvoering nooit bekrompen of weerspannig getoond. Integendeel, er is, zooals Dr. Posthuma in zijn feestrede zoo duidelijk heeft gezegd, steeds naar gestreefd de bedoeling der wet (d.w.z. de financiële nadeelen van het ongeval voor den getroffenene zoo gering mogelijk te doen zijn) te bereiken, ook al zou de letter van de wet te kort schieten. De „aanvullende verzekering”, die in 1914 in werking trad en die gedeeltelijk overbodig werd door de wijziging van de *Ongevallenwet* in 1921, toont de loyale wijze van uitvoering, waarbij de werkgevers, dus ook zonder dat de wet hen daartoe verplichtte, uitkeeringen verstrekten.

Niet anders was het bij de ongevallenverzekering in den land- en tuinbouw en bij de zeeongevallenverzekering. Nog voordat ten aanzien daarvan wettelijke verplichtingen waren vastgesteld, waren door de werkgevers reeds instituten opgericht, die, toen de betreffende wetten eenmaal waren aangenomen, betrekkelijk zonder eenige moeite of wijziging konden worden benut om de wettelijke verplichtingen ten uitvoer te brengen.

Dit wat de ongevallenverzekering betreft; ten aanzien van den tweeden tak van sociale verzekering, die in ons land wettelijk geregeld is, de *Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering*, staan de zaken iets anders, omdat daarvan de uitvoering geheel berust bij de ambtelijke organen, de Raden van Arbeid en risico-overdracht, in welken zin dan ook, niet mogelijk is. En nu moge de heer Keesing als grootste grief hebben, dat de medewerking van de werkgevers bij het betalen der premie zoo gering is, dat neemt echter niet weg, dat er talrijke werkgevers zijn, die wel zooveel sociaal besef hebben, dat zij de uitkeering, die hunne arbeiders bij invaliditeit of ouderdom ontvangen, te gering achten en uit een door hen gesticht pensioenfonds of op andere wijze een toeslag daarop geven. Deze uitkeeringen zijn van sociaal standpunt beschouwd van heel wat meer beteekenis dan de (overigens ook door mij afgekeurde) tegenzin tot het betalen van de premie aan de Raden van Arbeid.

In zake de *werkloosheidsverzekering* is het weer anders, doch ook daar is er zeker geen aanleiding voor een verwijt aan de werkgevers. De werkloosheidsverzekering onderscheidt zich in zooverre van de andere verzekeringen, dat op het moment dat de uitkeering noodig is (dus in tijden van werkloosheid) het bedrijf, waarin de werkloosheid is, zelf ook in moeilijke of misschien zelfs behoeftige omstandigheden verkeert. Verder blijft de arbeider volkomen in staat om te werken, zoodat bij velen de noodzakelijkheid voor een uitkeering niet zoo zeer wordt gevoeld als bij ongeval, ziekte of ouderdom. Ook is deze verzekering in Nederland nog niet wettelijk geregeld, doch berust zij op een K. B. van December 1916. In de practijk komt het hier op neer, dat behalve enkele algemeene vereenigingen, de vakvereenigingen der arbeiders een

door Rijk en gemeente gesubsidieerde werklozenkas bezitten, waaraan de leden premie betalen en waaruit ze bij werkloosheid uitkeering krijgen. Dit alles neemt niet weg, dat de werkgevers bij de voorbereiding van een wettelijke regeling in den Nederlandschen Werkloosheidsraad tot een ruime medewerking aan de werkloosheidsverzekering bereid waren, o.a. door het bijdragen in de kosten daarvan. Zij stelden daarbij echter eenige voorwaarden, waarvan, aangezien men omtrent de andere zeer zeker wel tot overeenstemming gekomen zou zijn, de voornaamste wel was, dat de verzekering niet, zooals dat op het oogenblik in de praktijk het geval is, zou berusten bij de vakverenigingen van arbeiders, doch bij speciaal voor deze verzekering ingestelde autonome, bedrijfsgewijs georganiseerde verzekeringskassen, waarvan de leiding zou berusten bij een uit de vertegenwoordigers van werkgevers en arbeiders bestaande bestuur. Aangezien echter de arbeiders onder geen voorwaarde hun eigen vakverenigingskassen wenschten prijs te geven en daarvoor de geheele medewerking der werkgevers prijs gaven, kon men niet tot overeenstemming komen en bleef de zaak zooals ze was. Maar niemand zal er toch de gevolgtrekking uit kunnen maken, dat de werkgevers, die aan hunne bereidverklaring tot medewerken geenszins onredelijke voorwaarden verbonden, daarvoor ter verantwoording zouden kunnen worden geroepen.

Ten slotte de *ziekteverzekering*. Wie nagaat, wat er, zonder dat er nog een Ziektewet bestaat, reeds in de verschillende bedrijfstakken ten aanzien van de uitkeering van ziekgeld tot stand is gebracht, zal moeilijk kunnen volhouden, dat in het algemeen slechts door een wettelijke verplichting bevredigende regelingen zijn te verkrijgen. In vrijwel alle bedrijfstakken is er, soms op zeer verschillende wijze, een regeling voor het ziekgeld getroffen en hoewel er eenzijdig nog verschillende arbeiders zullen zijn, voor wie geen ziekgeld gegarandeerd is, en anderzijds verschillende van de bestaande regelingen niet datgene geven, wat tegenwoordig als billijk wordt gevoeld, wijst de ontwikkeling van deze materie erop, dat deze tekortkomingen voor en na steeds geringer worden zoo niet geheel zullen verdwijnen. Daarnaast mag erop gewezen worden, dat de werkgevers zich ten aanzien van een wettelijke regeling geenszins afzijdig hebben gehouden. Toen de invoering van de wet-Talma aan de orde kwam, waren het de werkgevers, die in overleg en in samenwerking met de arbeiders het initiatief namen tot een regeling die, later bekend geworden als het Plan-Posthuma-Kupers, voor de arbeiders gunstiger was dan de regeling in de wet Talma. Dat dit plan toen, in verband met de regeling, die voor de buiten de voorgestelde Bedrijfsverenigingen vallende arbeiders zou gelden, door Minister Aalberse niet is aanvaard, kan ook weer de werkgevers niet worden aangerekend. En wanneer men thans de houding ziet, die de werkgevers aannemen ten aanzien van het voorontwerp Ziektewet van Minister Slotemaker de Bruine, kan men ook moeilijk beweren, dat zij, hoewel velen van hen de noodzakelijkheid van een wettelijke regeling niet in alle opzichten erkennen, daaraan hunne medewerking zullen onthouden.

Uit al het bovenstaande moge gebleken zijn dat de vrees, alsof het nieuwe voorontwerp ziektewet de rechten van den arbeider ten aanzien van de uitkeering bij ziekte, de medezeggenschap in de administratie enz. niet voldoende zou waarborgen, geenszins grond vindt in de houding, die in de laatste jaren door de werkgevers ten opzichte van de sociale verzekering is aangenomen. Dit geldt dus ook voor de hierboven aangehaalde woorden op het Congres voor Sociale Verzekering, die m.i. niet anders dan uit politieke overwegingen werden naar voren gebracht, zonder dat daarmede het belang van den zieken arbeider was gediend.

De politiek heeft de invoering der ziektewet echter reeds lang genoeg tegengehouden en men behoeft nog

geenszins tot de „moedelozen” te behooren, wanneer men hoopt, dat het Minister Slotemaker de Bruine zal gelukken zijn voorontwerp spoedig als wet te zien ingevoerd.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem.

HET PIJPEN KARTEL.

Wanneer over „het buizen Kartel” gesproken wordt, moet eerst vastgesteld worden *welk* buizen Kartel bedoeld wordt: er bestaan namelijk twee organisaties, welke met dezen naam aangeduid worden, hoewel zij twee verschillende artikelen omvatten: de eerste bemoeit zich met den verkoop van *gegoten* ijzeren buizen en hulpstukken, welke voornamelijk voor gas- en waterleidingen gebruikt worden; de tweede betreft de *smeedijzeren* en *stalen* buizen, in den handel gewoonlijk „pijpen” genaamd.

Over deze laatste willen wij het hier in het kort hebben en wel in verband met den invloed daarvan op den Nederlandschen handel.

In Duitschland bestond reeds lang vóór den oorlog een verkooporganisatie van deze pijpen; de productie was toentertijd nog vrij gemakkelijk te overzien, daar het aantal fabrieken betrekkelijk gering was en ieder werk een wel omschreven program had, waar maar zelden van werd afgeweken. Doch langzamerhand werden de verhoudingen van deze fabrieken onderling ingewikkelder, niettegenstaande of juist omdat voortdurend fusies en „Interessengemeenschappen” plaats vonden.

De reusachtige concerns van Thyssen, van Phoenix, van Mannesmann en anderen moesten, wilden zij zich in den strijd staande houden, hun productie elk jaar uitbreiden, en dit geschiedde natuurlijk ten koste van de kleinere werken, die geleidelijk door deze grotere broeders werden opgeslokt. Ten slotte kon deze toestand niet langer zoo doorgaan: de uitbreidingswedstrijd had een overproductie ten gevolge, welke de kolossen van de Duitse „Schwer Industrie” dreigde te ruïneeren.

Deze verschijnselen, welke zich in meerdere of mindere mate in de meeste groote industrieën voordeden, moesten er dan ook toe leiden, dat naar meer samenwerking werd uitgezien door de bedreigde producenten.

En zoo ontstond op 15 Maart 1925 een Duitsch pijpen-syndicaat, het zoogenaamde „Röhren Verband”; met zetel te Düsseldorf, welke zich ten doel stelde den gemeenschappelijken verkoop van de pijpenproductie der voornaamste Duitse werken, zoowel voor het binnen- als voor het buitenland.

Bij dit Röhrenverband waren de volgende werken aangesloten:

- het Thyssen-Konzern (Müllheim, Dinslaken, Reisholz),
- de Mannesmannröhren-werke, Düsseldorf,
- „Phoenix” Akt.-Ges. Düsseldorf,
- „Gebo”, Vereinigter Röhrenverkauf G.m.b.H., Düsseldorf,
- Linke-Hofmann-Lauchhammer Akt.-Ges., Berlin.
- Rheinische Metallwaren- und Maschinenfabrik, Düsseldorf,
- Homburger Eisenwerk Akt.-Ges., vorm. Gebr. Stumm, Homburg/Saar,
- Hahnsche Werke Akt.-Ges., Grossenbaum, Bez. Düsseldorf,
- Oberschlesische Eisenbahn-Bedarf Akt.-Ges., Gleiwitz,
- Kammerich-Werke Akt.-Ges., Bielefeld,
- Eschweiler-Ratinger Metallwerke, Akt.-Ges., Ratingen,
- Eschweiler Bergwerks-Verein, Eschweiler Aue,
- Siegener Eisenbahn-Bedarf Akt.-Ges., Siegen,
- Hallesche Röhrenwerke Akt.-Ges., Halle/Saale,
- Maschinenfabrik und Eisengiesserei Saaler Akt.-Ges., Teningen,

Rheinische Stahlwerke Abt. Röhrenwerke, Hilden.
De pijpen, waarvan de verkoop hierdoor georganiseerd was, werden in twee groepen verdeeld:

De zogenaamde draadpijpen (aan de einden van opgesneden draad voorzien) voor gas-, stoom-, water- en verwarmingsleidingen;

en de ketelpijpen (vlampijpen), waaronder tevens ressorteeren boorpijpen, mofpijpen, flenspijpen, enz.

Voor den Nederlandschen handel was het oprichten van dit syndicaat van het grootste belang; de buitengewoon scherpe concurrentie maakte het voor de groothandelaren ten slotte onmogelijk dit artikel met winst te verkopen; de vele kleine zaken, welke na den oorlog hierin waren gaan handelen, konden, doordat zij niet op groote lasten zaten, zooals de oud gevestigde grossiers, de prijzen zoodanig drukken, dat eerstgenoemden geen kans zagen nog iets aan pijpen te verdienen.

Het gevolg was, dat de oud gevestigde handelaren in dit artikel spoedig bijeenkwamen, en enkele maanden na de oprichting van het Röhrenverband, een pijpenhandelaren-vereening tot stand brachten, de zogenaamde P.H.V. Hiermede hoopte men een beteren tijd tegemoet te gaan.

Helaas, de moeilijkheden waren nog lang niet van de baan. Nu de Duitsche werken de handen ineenslagen hadden, en vermeenden eindelijk weder betere prijzen te kunnen bedingen, kwamen de Fransche en de Belgische fabrieken opdagen en bedierven de markt weder even hard als vóór de oprichting van het Duitsche syndicaat.

Een aantal Nederlandsche handelaren, die zich niet bij de P.H.V. hadden aangesloten, slaagden er zonder veel moeite in de pijpen uit Frankrijk, België en het Saargebied bij groote hoeveelheden in Nederland te importeeren en daarbij nog aardige winsten te behalen. Het voordeel van de tot stand gekomen verkooporganisaties werd zodoende vrij illusoir, en aangezien Duitschland in alle andere afzetgebieden tegen deze zelfde concurrentie te kampen had, werd het haar streven te trachten met haar mededingers tot een compromis te komen.

De onderhandelingen werden dan ook binnen korten tijd geopend, doch het zou een vol jaar duren alvorens deze werkelijk tot een resultaat leidden. De moeilijkheid om tot het gewenschte doel te komen bestond namelijk in hoofdzaak in het gebrek aan organisatie van de Franco-Belgische werken. Deze waren er tot dusver niet in geslaagd zich aaneen te sluiten voor den verkoop van hun artikelen; want hoewel er een prijzenconventie bestond voor het binnenland, was dit toch een vrij slappe band, en op de buitenlandsche markt stonden de fabrieken als felle concurrenten tegenover elkaar. Waar in Duitschland de practisch-methodische politiek van de groot-industrieelen reeds lang een samenwerking had nagestreefd, had de meer op gevoelsargumenten georiënteerde Fransche en Belgische geest, gedreven door opportunisme, den export-handel een geheel anderen weg doen volgen, en de industrieelen hielden zich afzijdig van iedere coöperatie.

De economische moeilijkheden waarin deze landen geraakten, noodzaakten de industrie ten slotte, haar koers te veranderen. De bezwaren, welke een aaneengesloten verkooporganisatie tot nu toe in den weg hadden gestaan werden overbrugd, en het „Comptoir Franco-Belge-Sarrois pour la Vente des Tubes d'acier à l'exportation” kwam tot stand, met een kapitaal van 1.000.000 francs. De zetel van dit syndicaat was te Parijs, en het had tot doel den verkoop van gelsachte en naadloze gas-, water-, stoom-, vlam- en mofbuizen. Een geheel analoge organisatie dus als het Röhrenverband:

Het „Comptoir F.B.S.”, zooals de verkorte naam luidde, omvatte de volgende werken:

Société Metallurgique de l'Ariège,
„ Anonyme des Tubes de Bessèges,

Société des Usines à Tubes de la Meuse,

„ Anonyme d'Escaut & Meuse,

Compagnie Française des Métaux,

Société Metallurgique de Montbard-Aulnoye,

„ Anonyme des Tubes de Valenciennes & Denain,

Société Anonyme des Tubes de Vincey,

„ Française de Louvroil-Recquignies,

Fabrique des Tubes de Solesmes,

Etablissements le Soufaché & Félix, Paris,

Société des Tubes de Nimy,

Aciéries et Usines à Tubes de la Sarre.

Tusschen dit syndicaat en het Röhren-Verband werd ten slotte in Juni 1926 een overeenkomst gesloten, welke tot doel had een verdeling van de wereldmarkt en een uniforme prijsregeling; bij deze verdeling werd aan de Duitsche groep 70 pCt. en aan de Franco-Belgische groep 30 pCt. van de export-orders toegewezen.

In Nederland had deze nieuwe organisatie tot gevolg, dat ook de importeurs van Fransch-Belgische pijpen zich tot een vereening aaneensloten, de „Vereenigde pijpen-importeurs” (V.P.I.) welke, ook op initiatief van de fabrikanten, in onderhandelingen traden met de P.H.V. De beide vereeningen sloten weldra een overeenkomst, welke naar het voorbeeld van de door hen vertegenwoordigde syndicaten, de verdeling van de Nederlandsche markt beoogde en de pijpenprijzen onderling regelde.

Waar inmiddels de Tschecho-Slowaaksche fabrieken zich eveneens bij het Röhren-Verband hadden aangesloten, scheen de pijpenhandel in ons land thans eindelijk gestabiliseerd. Twee dissidenten konden de markt echter nog verontrusten: de eerste was Polen, welk land zich nog buiten de syndicaten hield; herhaaldelijk werden besprekingen tusschen de bij het syndicaat aangesloten industrieelen en de Poolse pijpenfabrieken gehouden, doch tijdens de laatste conferentie, op 21 Februari jl. te Parijs, was de quotekwestie weder de belemmerende factor, en niettegenstaande de vriendschappelijke politieke Fransch-Poolsche betrekkingen slaagde men er niet in een bevredigende oplossing te vinden.

Het gevolg was, dat Duitschland genoodzaakt werd in dië landen, waar de Poolse werken haar de hevigste concurrentie aandeden, met name Zweden, Noorwegen en Denemarken, haar prijzen aanmerkelijk te verlagen. In ons land is het gevaar voor Polen echter niet groot: de afstand is zoodanig, dat prijzen en levertijden daardoor zeer ongunstig beïnvloed worden.

De tweede dissident was een Belgische fabriek, welke afzijdig bleef en daardoor in staat was de markt ten onzent geregeld te verontrusten. Ook deze is ten slotte echter in de syndicaten opgenomen, zoodat voor den pijpenhandel in Nederland thans, naar alle waarschijnlijkheid, een rustiger tijd is aangebroken.

Het ligt niet in onze bedoeling in dit artikel na te gaan in hoeverre een dergelijke alles omvattende organisatie van een artikel voor den consument een voordeel of een gevaar is. Waar door enkele groote lichamen echter nog met wantrouwen wordt gesproken over deze neiging in den handel om steeds meer prijsregeld op te treden, daar moet er toch op gewezen worden, dat dit verschijnsel beschouwd moet worden als een reactie op een toestand, welke dreigde fataal te worden voor industrie, handel en consumptie: overproductie was bezig alle markten te desorganiseeren, en ten slotte moest de kwaliteit van het artikel onder deze concurrentie het meeste lijden. De internationale prijsregelingen hebben de fabrieken in staat gesteld zich weder te specialiseeren en zodoende de kwaliteit van het product geleidelijk op te voeren.

Zoo is ook het pijpenkartel voor Nederland een belangrijke factor geworden, waar geen der betrokken partijen meer onverschillig tegenover kan staan.

A. W.

NIEUWE BEDRIJFSORGANISATIE.

Naarmate de trustvorming in de groot-industrie haar voltooiing nadert begint de uitwerking van dit concentratie-proces zich ook in verder van het brandpunt verwijderde kringen te doen gevoelen.

Deze toenemende concentratie toch schept niet alleen op het gebied der productie, doch ook op het terrein van de distributie der geproduceerde goederen tal van mogelijkheden, welke verwezenlijking tot min gewenschte vormen van bedrijfsorganisatie zou kunnen leiden.

Ongetwijfeld zal iedere dergelijke vorm van organisatie, waarin de verantwoordelijkheid berust bij hen, die door eigen constructieven arbeid hun leiderschap bewezen hebben, zeer zeker te verkiezen zijn boven een bedrijfsorganisatie van theoretici, welke door voor de gevolgen onverantwoordelijke volgelingen zou worden opgelegd.

Dit houdt evenwel niet in, dat men zich geen rekenschap zou mogen geven van de factoren, welke op deze „spontane bedrijfsorganisatie” van invloed kunnen zijn. Integendeel, ook deze vorm van organisatie is van ruimer beteekenis dan het particulier belang van de betrokken industriele kern of de daarbij geïnteresseerde distributeanten.

De directe gevolgen voor den consument en de consequenties voor de toekomst zijn van zoodanig belang, dat ook de spontane bedrijfsorganisatie zich aan het oordeel der openbare bespreking zal hebben te onderwerpen.

En de toevallig voor een bepaalde groep gunstige constellatie zal als voornaamste factor niet ongecontroleerd mogen doorwerken, zonder te zijn getoetst aan den maatstaf van het algemeen belang. Te minder, waar de spontane bedrijfsorganisatie zich voltrekt tusschen producent en distributeant, en de consument daarbij geen stem heeft.

Sinds langen tijd hebben tal van producenten op velerlei gebied als gewoonte aangenomen voor hunne standaard-artikelen brutoprijzen te publiceerden. Een maatregel, die eenerzijds den tot concurrentie gedwongen producent, en anderzijds den consument beschermd tegen overvraging van de zijde van den distributeant. Uit den aard moet er bij een dergelijke prijsstelling rekening mede worden gehouden, dat ook voor den onder zeer ongunstige omstandigheden werkenden wederverkooper (zooals de kleine afnemer op afgelegen plaatsen) voldoende winstmarge overblijft. In wezen zal dus de gepubliceerde brutoprijs het karakter van *maximum*-prijs moeten dragen. En inderdaad ziet men dan ook den in gunstiger positie geplaatsten handelaar in vele gevallen ver beneden den gestelden prijs verkoopen. Zijn snellere omzet toch stelt hem in staat met geringer marge genoegen te nemen, terwijl dit prijsverschil nog geaccentueerd wordt door het feit, dat hij het grooter afgenomen quantum voordeliger kan inkoopden.

Als *maximum*-prijs is deze prijsstelling van de zijde van den producent derhalve in staat alle belanghebbenden te bevredigen, met uitzondering van die distributeanten die, hetzij door een te geringe beteekenis hunner zaken, hetzij door een te hooge onkostenrekening, niet in staat zijn de mededinging van grootere of beter geoutilleerde ondernemingen het hoofd te bieden. En het zijn uit den aard der zaak in de eerste plaats deze zich bedreigd gevoelenden, die men in hunne organisaties in prijsafspraken kracht ziet zoeken. Maatregelen, die overigens van weinig beteekenis en van geen algemeen belang te achten zijn; daar zij in hunne beperktheid de andere belanghebbenden: consument en vrije distributeant, niet kunnen deren.

Geheel anders wordt de toestand evenwel, wanneer door bijzondere omstandigheden de mogelijkheid geopend wordt den producent in deze prijsafspraken te betrekken.

Productiebeperking, verdeling van afzetgebied en

andere middelen hebben de meest geconcentreerde industrieën thans reeds een uiterst beschermde positie verzekerd, welke voor menigeen op de home markt de monopolistische zeer nabijkomt. Deze ontwikkeling heeft ertoe geleid, dat tusschenhandelaar en winkelier voor levering in hoofdzaak van één producent afhankelijk worden.

Indien het belang van het product voor hun handel van grooten omvang is, of de aard van het product medebrengt, dat het zonder gevaar niet daaruit kan worden gemist, is hiermede tevens voor den producent de mogelijkheid gegeven inzake de distributie zijner producten dwingend op te treden.

Wanneer derhalve in eenigen bedrijfstak eenerzijds een vrij groote groep van steun-zoekende georganiseerde distributeanten en anderzijds een sterke industriele groep tegelijkertijd worden aangetroffen, is het duidelijk, dat deze constellatie factoren voor een bedrijfsorganisatie met zich brengt.

Indien toch de georganiseerde groep distributeanten den producent een naar zijn schatting voldoende afname kan opleveren, zal zij ongetwijfeld op zijn steun kunnen rekenen. Zelfs mag worden verwacht, dat de producent in dat geval reeds eigener beweging zijn hulp zal aanbieden, daarin een middel ziende om zijn afnemers nauwer aan zich te binden en tevens zijn invloedssfeer uit te breiden.

Tot het verkrijgen van het gewenschte resultaat sluit de producent daartoe met zijn afnemers-grossiers een overeenkomst, waarbij contractanten zich verplichten de vastgestelde prijzen en kortingen te handhaven en door wederverkoopten te doen handhaven, een en ander nader verzekerd door een uitgewerkt stelsel van sancties en controle-maatregelen. Door contractanten zullen worden geboycot de daarvoor door den producent aangewezen handelaren, waaronder hij voorbaat moeten worden gerangschikt die grossiers, die bezwaar maken, de overeenkomst te teekenen, ook al staan zij als bona-fide handelaren bekend.

Waar zich thans hier te lande gevallen van een dergelijken samenloop van omstandigheden voordoen, en bij een daarvan zelfs een dagelijksch voorbruiksartikel voor breede lagen der bevolking betrokken is (radiolampen), is het wenschelijk tot slot in het kort de aandacht te vestigen op eenige zeer bedenkelijke punten in de ontwikkeling van dezen vorm van bedrijfsorganisatie.

Eerstens moet worden opgemerkt, dat in deze organisatie met het belang der derde partij, te weten dat van den consument geen rekening wordt gehouden. Door een geforceerd stelsel van brutoprijzen en kortingen naar gelang der afname, hebben de beide contractanten zich hunne marges verzekerd. Niet langer omzetsnelheid of verkoopsorganisatie van den distributeant, maar het contract bepaalt de distributiekosten, die de consument zal hebben te voldoen. Sterker nog: het distributiestelsel van gefixeerden afzetprijs, gecombineerd met bij grooteren inkoop steeds verder gereduceerde inkooprijzen, laat bij grootere omzetsnelheid den handelaar zelfs steeds grootere marge.

In de tweede plaats kan niet worden ontkend, dat het fixeeren der distributiekosten een van de belangrijkste prikkels tot het drukken daarvan wegneemt. Immers ook zonder deze tot het uiterste te reduceeren blijft nu de handelaar konkurrenzfähig.

Ten derde brengt deze vorm van organisatie een aanranding van de vrijheid van den handelaar mede, die bij uitgebreider toepassing niet zonder invloed op energie en werklust kan blijven.

Ten slotte nog treft het de aandacht, dat de producent die handelaars, die zich met zijn zeer eenzijdig gegroeide bedrijfsorganisatie niet kunnen verenigen, door boycotmaatregelen in hun bestaansmiddel tracht te treffen.

De aanvankelijke beschouwing van deze poging tot uitbreiding van de invloedssfeer der grootindustrie op het terrein der distributie, leidt er dan ook toe de beoogde bedrijfsorganisatie niet geheel redelijk te noemen, daar tegen het belang van den consument. Bovendien ook economisch niet geheel verdedigbaar, wegens de neiging tot verhooging der improductieve distributiekosten en bovendien sociaal en moreel allerminst zonder bedenking.

F. L. RUTGERS.

* * *

N a s c h r i f t. Sinds het schrijven van bovenstaand artikel verscheen het rapport der „Socialisatie-commissie”. Niettegenstaande de zeer heterogene samenstelling dezer commissie, stemden de meeningen der leden toch op één punt overeen, en wel hierin, dat onze maatschappij-inrichting op het gebied der distributie enorm is tekort geschoten, ten gevolge waarvan de besparingen in het productieproces verkregen, meermalen in het distributieproces weder geheel verloren gaan.

Deze opvallende eenstemmigheid vonnist tevens een bedrijfsorganisatie, die een algemeen veroordeeld distributiesysteem als uitgangspunt aanvaardt en zich ten doel stelt dit systeem in stand te houden.

F. L. R.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE CONCERNBEWEGING IN DUITSCHLAND.

Dr. Walter Greiling te Hamburg schrijft ons:

De Deutsche industrie onderscheidde zich van ouds en niet eerst sedert den oorlog door een sterk en soms verrassend organisatietalent. Dit bracht meer dan eens het gevaar van een, op een monopolie gelijkende beheersching van belangrijke bedrijfstakken zeer nabij. Tegenwoordig is dit gevaar weer bijzonder groot en de gedachtenwisseling over de concentratiebeweging belooft het middelpunt van den economisch-politiek strijd te worden. De arbeidersvakverenigingen komen er reeds lang in manifesten en besluiten tegen op, dat de rationalisering met behulp van het ontslaan van arbeiders weliswaar een sterke daling der productiekosten tot resultaat heeft gehad, doch niet tot de beloofde prijsdaling of verhooging van de koopkracht der massa geleid heeft. Naar zij beweren zijn de uitkomsten, die met deze rationalisering bereikt zijn, geheel tot uitbreiding van macht en tot aaneenschluitingen aangewend en is de concentratie der industrie, waarnaar eerst uitsluitend werd gestreefd als middel ter verhooging van het economisch effect door het combineeren der productie en verdeling over de meest productieve bedrijven, nu doel geworden. Wanneer met een verdere verbetering van den economischen toestand en de seizoenvraag naar arbeiders in het voorjaar een tamelijk sterke daling van de werkloosheid onder de leden der vakverenigingen intreedt, dan zijn met zekerheid loonconflicten van zeer grooten omvang te verwachten. In hun strijd tegen de concentratie hebben de arbeidersvakverenigingen een bijna onverwachten steun gekregen van de verenigingen van den detailhandel, het handwerk, de huis- en grondeigenaars en andere middenstandsorganisaties, die zich dezer dagen in een openlijke manifestatie, veel onverholener dan zij anders gewoon zijn, tegen de groeiende kartel- en trustvorming der industrie keerden.

Toen de Rijkedag van 12 Maart 1925 van de Rijkeregering een onderzoek betreffende de vorming van concerns, belangengemeenschappen en dergelijke aaneenschluitingen in het Deutsche bedrijfsleven verlangde, had men zeker niet het minste vermoeden, dat het na twee jaren gepubliceerde resultaat dezer enquête den kapitaalbelegger, den kleinhandelaar, handwerksman en detailhandelaar uit zijn traditioneele rust zou kunnen opschrikken. Toentertijd was de concentratiebeweging van den inflatietijd juist tot staan gekomen en

de inflatieconcerns vertoonden reeds weer neiging uit elkaar te vallen en zich op te lossen. Thans heeft echter een tweede concentratiegolf, welke de grootste bedrijfscomplexen van Duitschland in de macht van enkele personen bracht, den invloed der banken, klein-kapitalisten en van de groote massa der spaarders op de kapitaalvorming grootendeels uitschakelde en ook de prijsvorming op uitgestrekte gebieden monopoliseerde, haar hoogtepunt bereikt. Ofschoon het in Februari verschenen memorandum der Rijkeregering over de concerns reeds in den afgelopen herfst afgesloten is en zich bijna angstvallig tot den woorde-lijken inhoud van de door het toeval geformuleerde opdracht beperkt, heeft het toch den omvang van de hier dreigende gevaren door zijn cijfers drastisch genoeg aangetoond.

Het memorandum rangschikt zuiver catalogisch de in concerns vereenigde ondernemingen en vergelijkt hun nominaal kapitaal met het nominaal kapitaal van de geheele bedrijfstak. Het houdt hierbij geen rekening met de volledig gefusioneerde, tot trusts vereenigde aaneenschluitingen en geeft evenmin vaste uitgangspunten voor de economische beteekenis der afzonderlijke concerns, hun aandeel in de totale productie en in het totale aantal arbeiders, hun betrekking tot de niet tot concerns vereenigde ondernemingen. Het onderzoekt ook niet de bedrijfsoorzaken, die tot de concentratie geleid hebben en deze nog verder bevorderen. Het memorandum heeft dus slechts beteekenis als samenvattende opsomming der concerns in Duitschland. De plaats, die de concerns in het totale Deutsche bedrijfsleven innemen, kan alleen afgeleid worden uit de vergelijking van het nominale kapitaal. Deze is echter bijna geheel onbruikbaar. In de eerste plaats worden vele concerns, die men den vorm heeft gegeven van G.m.b.H., waaronder groote maatschappijen zooals Siemens-Schuckert, niet opgenomen. Verder is het nominale kapitaal bij de economisch sterkste ondernemingen — en dat zijn in den regel de concern-ondernemingen — veel geringer als hun werkelijke kapitaalwaarde, terwijl bij kleinere en economisch minder sterke maatschappijen het nominale kapitaal hooger is. Aan den anderen kant rekent men dubbel door de kapitalen op te tellen van concerns, die elkanders aandeelhouders zijn. In hoeverre beide bronnen van fouten elkaar opheffen is niet precies vast te stellen.

In ieder geval kan men echter een benaderende voorstelling van den invloed der concerns op het Deutsche bedrijfsleven krijgen, als men ziet, dat van 12.392 naamlooze vennootschappen met een aandelenkapitaal van 20.354 millioen R.M. ongeveer 65,1 pCt. of 13.242 millioen R.M. in concerns aaneengesloten is. Overal, waar sterke neigingen tot grootbedrijf aanwezig zijn, is het overwicht der concerns nog veel duidelijker. Meer dan 90 pCt. van het aandelenkapitaal is in concerns samengevat bij den mijnbouw, 98 pCt. in de kali-industrie, 90 pCt. in de steenkolen- en 95 pCt. in de bruinkolenindustrie. In de kleurstoffenindustrie is ongeveer 96 pCt., in de electrotechnische industrie 87 pCt., in de grootijzerindustrie 85 pCt., in de zeescheepvaart 81 pCt., in het verzekeringswezen 77 pCt. en in het bankwezen 73 pCt. van het aandelenkapitaal volgens het memorandum in concerns belegd. Betrekkelijk concernvrij is de houtindustrie (slechts 6 pCt. concerns), de kledingindustrie (1,1 pCt.), reeds minder de textielindustrie (37 pCt.), de gasindustrie (35 pCt.), de papierindustrie (31 pCt.), de leerindustrie (34 pCt.) en het bouwbedrijf (31 pCt.). Men zou kunnen zeggen, dat, hoe dichter een bedrijf staat bij den laatsten consument, hoe minder de betrokken ondernemingen tot concerns vereenigd zijn, wanneer niet in de voedings- en genotmiddelenindustrie 41 pCt. en in de tooneel-, film- en sportindustrie 64 pCt. van het aandelenkapitaal in concerns belegd was.

Al deze opgaven van het memorandum geven weliswaar een benaderende voorstelling, doch raken niet het

wezen van de zaak, namelijk den invloed der concerns op de bedrijfsleiding, op de richting der geheele economische politiek. Eerst wanneer men onderzoekt, in welke richting en in hoeverre de invloed der concerns boven het beperkte gebied van de eigen tak van industrie uit merkbaar is, kan men het eigenlijke probleem der concerns omvatten. Tot een dergelijk onderzoek heeft het memorandum in ieder geval een zeer bruikbaar voorbereidend werk verricht. Aan de hand van het daarin gegeven overzicht is te zien, dat twee ondernemingen, de I. G. Farbenindustrie en de Vereinigte Stahlwerke te zamen rond 10 pCt. van het totale Deutsche maatschappelijk kapitaal omvatten en verder nog 3 pCt. door deelneming beheerschen. Te zamen met vier andere grootijzerconcerns en twee electriciteitsconcerns vormen zij door wederzijdsche deelneming en doordat de Raden van Commissarissen uit dezelfde personen bestaan een nauw met elkaar verwlochten complex, dat ongeveer 18 pCt. van het totale Deutsche aandeelenkapitaal omvat. De economische invloed van deze groep gaat nog verder dan haar kapitaalinvloed. Haar machtsgebied strekt zich met behulp van kartels, die zij beheerscht, patenten, die zij bezit, leveringen, die alleen zij kan uitvoeren, inlichtingen, die slechts zij verkrijgt en politieke krachten, die slechts zij in beweging kan brengen, uit tot een onmetelijk aantal particuliere ondernemingen der verderverwerkende industrie en gemengde ondernemingen voor publieke diensten, die onder haar leiding staan, zonder dat zij de meerderheid van het kapitaal bezit. De totale invloed dezer montaan-, electro-, chemie-groep is met 35 pCt. van het Deutsche aandeelenkapitaal niet te hoog aangeslagen. Een nadere beschouwing over haar ontstaan en de productie-technische voorwaarden voor haar voortbestaan zal dit aantoonen.

In tegenstelling met deze groep, die eenvoudig de geheele productiemiddelenindustrie beheerscht, is de rol, welke de overige concerns spelen, niet veel belangrijker dan die, welke groote, afzonderlijke ondernemingen tot dusverre steeds gespeeld hebben. Echter zijn er ook enkele, die de geheele tak van hun industrie beheerschen, zooals bij den metaalhandel, de margarine-industrie, de optische industrie enz. Dit zijn echter alle takken van industrie, welke voor het totale Deutsche bedrijfsleven lang niet de representatieve beteekenis hebben, die de drieëenheid montaan-chemie-electriciteit bezit, zonder welke het Deutsche industriele bedrijfsleven slechts een bescheiden rol in de wereldhuishouding zou spelen.

Het is leerzaam te constateeren, dat nog in het begin van het jaar 1925 de hegemonieverhoudingen in deze drie Deutsche hoofdindustrieën zeer ingewikkeld waren. Weliswaar bestond ook reeds toen, hoewel in lossere vorm, de I. G. Farbenindustrie als beheerschende onderneming van de chemische industrie. Haar invloed reikte echter, afgezien van de relatie met de steenkolengroep Lotharingen, nauwelijks verder dan de kleurstoffen, den stikstof en in het algemeen de chemicaliën. In de electriciteitsindustrie stonden de Siemens-Schuckert en de Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft tegenover elkaar, terwijl de eerste zich in het electro-montaan-concern met de Oost-Deutsche industrie, en de andere in de Linke-Hofmann-Lauchhammergroep met de Oost-Deutsche ijzerindustrie had verbonden. In de montaanindustrie was de Stinnesgroep, die de omvangrijkste was, van de overige concerns door een diepgaand wantrouwen gescheiden. Toen het Stinnes-concern echter bezweek, was plotseling de weg vrij voor een breed opgezette wijziging der groepeerings, welke een zekere eenheid en beslotenheid der drie industrieën tot stand bracht.

De I. G. Farbenindustrie nam uit den Stinnes-boedel de bruinkolen- en oliebelangen over en sloot zich door volledige fusie sterker aaneen, ten einde een nieuw, breedopgezet programma voor de winning van olie uit kolen, de vervaardiging van ammoniak en kunstnast enz. door te voeren. Daartoe heeft zij in de

eerste plaats haar internationale relaties uitgebreid. In gemeenschap met de beide wereldpetroleumfirma's, de Standard Oil en de Shell-groep, heeft zij de Deutsche Gasolin-A. G. gesticht. Op het gebied der kunstzijde heeft zij zich in Juni 1926 met Köln-Rottweil gefusioneerd en trad zij in belangengemeenschap met Dynamit-Nobel. Reeds in den herfst van 1925 had zij zich met de Vereinigte Glanzstofffabriken verbonden, zoodat zij nu harerzijds den schakel tusschen de beide grootste internationale kunstzijdeconcerns, Glanzstoff-Courtaulds en Köln-Rottweil-Nobel-Du Pont vormde. In Februari 1927 trad de nog ontbrekende sluitsteen, de Snia Viscosa, tot het wereldkunstzijde-concern toe.

Kort na de I. G. Farbenindustrie fusioneerden de grootste ijzerconcerns zich eveneens en stichtten de Vereinigte Stahlwerke A. G. met een aandeelenkapitaal van 800 millioen R.M., dat het kapitaal van de tot dusverre grootste Deutsche maatschappij, de zoo juist genoemde I. G. Farben, nog met 155 millioen R.M. overtrof. Deze heeft toen eenige maanden later met een tot voor dien ongekende kapitaalsverhooving van 450 millioen R.M. op 1100 millioen R.M. de staaltrust weer voorbijgestreefd. De Vereinigte Stahlwerke hadden de vroeger in het electro-montaanconcern onder de leiding van Stinnes vereenigde fabrieken (Deutsch-Luxemburg, Bochumer Verein en Gelsenkirchener Berg) eveneens opgenomen en de goede relatie tot het Siemens-concern door gemeenschappelijke Raden van Commissarissen in stand gehouden. In den loop van 1926 verkreeg de Staaltrust door de stichting der mitteldeutschen Stahlwerke, welke de Linke-Hofmann-Lauchhammer Werke overnamen, eveneens goede relaties met de Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft.

Tusschen de Vereinigte Stahlwerke en de I. G. Farbenindustrie is eveneens door de goede relaties, die het Otto Wolff-concern (Rheinstahl) in de Vereinigte Stahlwerke bracht, een brug geslagen. Met de grootsten onder de overige ijzerconcerns staan de Vereinigte Stahlwerke door gemeenschappelijke belangen in Siegerland, door gemeenschappelijk optreden in het Saargebied, door gemeenschappelijke inkoop van schroot en ten gevolge van de verplichting der staaltrust tegenover de machine-industrie om geen fabrieken der verderverwerkende ijzerindustrie meer op te nemen, in de beste verstandhouding, ofschoon door de rond 50 pCt. bedragende deelneming van de Vereinigte Stahlwerke aan de ijzerverenigingen de andere ijzerconcerns zich verontrust zouden kunnen gevoelen. Heerschersneigingen schijnt de staaltrust echter slechts tegenover de Mannesmann-Röhren Werke een tijdlang te hebben gehad of nog te hebben, want deze voelen zich ernstig bedreigd en meenen het gevaar slechts door aandeelen met een meervoudig stemrecht te kunnen ontgaan. Een dergelijk spanningsveld als tusschen staaltrust en Mannesmann bestaat, echter door geheel verschillende redenen, ook tusschen de I. G. Farbenindustrie en de Klöcknerconcern en wel ten gevolge van de concurrentie in het samenstellen van nieuwe mestsoorten.

Hechter dan door alle deelnemingen worden de ijzerfabrieken echter, ondanks al deze spanningen met elkander en met de electrotechnische en chemische industrie door gemeenschappelijke belangen verbonden. De taak der kolenveredeling, het leiden van gas over verre afstanden en het winnen van olie uit kolen, kan slechts in nauw verband met de taak der stikstof- en mestwinning eenerzijds en electriciteitswinning anderzijds volbracht worden, echter niet in onbetwistbare concurrentie der drie industrieën, doch volgens gemeenschappelijk programma en van te voren vastgestelde, streng doordachte werkverdeling. Even goed als deze binnenlandsche bedrijfstak is op internationaal gebied de poging om met Frankrijk tot een vergelijk te komen uitsluitend door overeenstemming van de drie Deutsche hoofdindustrieën te volbrengen. Het ijzerprobleem hangt te nauw samen met het kolen- en

okesprobleem en dit met het chemische probleem en het vraagstuk van de energieverdeeling. Er is daardoor in de toekomst geen vermindering van concentratie te verwachten, maar eerder een verdere toename, die zich slechts in deze richting bewegen kan, dat de leidende concerns der drie leidende takken van industrie zich tot één arbeidscomité verbindende, dat dan één groote, algemeene bedrijfsstaf vormt.

Tegen deze centralisatie der bedrijfsleiding in handen van een comité van slechts enkele personen keert de actie tegen de concerns en kartels zich ten slotte bijna in het geheel niet, daar haar tot stand komen en haar invloed niet rechtstreeks zichtbaar wordt. De concernvijanden vinden hier geen steunpunt, waar zij kunnen aangrijpen. Wanneer de tot dusverre zelfstandige fabrieken der ijzer- en der chemische industrie, die door deze centralisatie ondergeschikt worden, zelf niets ondernemen, doch integendeel, zooals bij gelegenheid van de afsluiting van het internationale staalverdrag bleek, met de concerns samengaan, is iedere onderneming van de tegenstanders van concentratie reeds bij voorbaat een mislukking. Ten slotte treden ook de gevolgen van de monopoliseering op dit gebied niet direct voor de groote massa der verbruikers in de prijzen te voorschijn. Doch overal, waar de concerns en hun kartels op den door den laatsten verbruiker te betalen prijs terugwerken, en waar de handelaars, de kleinaandeelhouders en de handwerkslieden zich eveneens in hun posities bedreigd voelen, zet de tegenbeweging met kracht in. Hier treft zij echter slechts de kleine concerns, wier invloed niet boven hun beperkte tak van industrie uitgaat. Gedeeltelijk reeds in den machinebouw, verder in de vaartuigindustrie, in de textielnijverheid, in den detailhandel, in de voedingsmiddelen-, leder-, keramische en papierindustrie zullen de concerns menigen aanval weerstand moeten bieden of ten minste in hun verdere exploitatie sterken tegenstand ontmoeten.

Daarentegen grijpen de groote concerns ook reeds door hun internationale verwickelingen steeds dieper in het Deutsche bedrijfsleven in. De I. G. Farbenindustrie, die reeds met de levering der kleurstoffen en chemicaliën grooten invloed op de textielindustrie kan uitoefenen, kan met behulp van het kunstzijde-wereldmonopolie nog veel dieper indringen. De ijzerindustrie zal, nadat het internationale staalkartel een onontbeerlijk politiek instrument is geworden, in haar gezamenlijke concerns en kartellen onaantastbaar zijn. Zoo zal de geheele beweging tegen de concerns ten slotte misschien op een versterking der groote concerns uitloopen na het uit den weg ruimen van zwakke imitaties op gebieden, waar de productietechnische voorwaarden voor concentratie ontbreken, het detailbedrijf en de kleinhandelaar voorts hoogstens door coöperatieve organisaties afgeschaft kunnen worden.

IETS OMTRENT DIE DIAMANTNYWERHEID IN SUIDAFRIKA.

De heer C. G. W. Schumann te Stellenbosch schryft ons:

Die ontdekking van diamante in Suidafrika, en die vroere ontwikkeling van die nywerheid, is nie alleen interessant om die feitelike geskiedenis self nie en die avonture daaraan verbonde, of selfs om die sosiale en politieke moeilikhede wat daaruit voortgevloei het nie, (bv. die feit dat die Britse Regering in Okt. 1871 die reg verkry op die diamantvelde, waarvoor die Vrystaatse Regering egter £ 90,000 vergoeding gekry het) maar veral is dit belangrik omdat dit 'n nuwe era in die ekonomiese ontwikkeling van Suidafrika ingelei het.

Met die ontdekking van diamante, en later van goud, het 'n totaal nuwe element in die binnelandse bevolking ingekom, nuwe markte is geopen vir die boerebevolking, en die materiële voorspoed in die binnelande is sterk bevorder. In 'n paar tientalle van jare, egter, moes die boerebevolking hulle aanpas aan hele-

maal nuwe omstandighede, want in die tyd is 'n stelsel van oorwegende „Geschlossene Hauswirtschaft” en „Naturalwirtschaft” vervang deur 'n stelsel waarin markproduksie en geldverkeer die oorhand neem. Uit hierdie omvorming in ons ekonomiese lewe spruit baie van die hedendaagse ekonomiese en sosiale probleme in Suidafrika. Dit alleen as agtergrond.

Die eerste diamant, 'n steen van 21¼ karaat, is helemal toevallig gevind op 'n plaats aan die Oranjerivier in 1867. Tot aan die begin van 1870 is alluwiale diamante op verskeie plekke gevind gewoonlik in rivierbeddings. Die gereelde produksie het egter eers begin met die ontdekking van die diamantmyne of pype in 1870. In Aug. van daardie jaar is die Jagersfontein myn ontdek, maar dit was gou oorskadu deur die ontdekking van die beroemde Kimberley groep van myne in 1870 en 1871, nl. die Dutoitspan, Bultfontein, De Beers en Kimberley myne afsonderlik. In 'n paar maande was daar 'n bevolking van ongeveer 'n 50,000 blankes en gekleurdes rondom hierdie myne. Gedurende die eerste 15 jare is die ontwikkeling van die nywerheid baie teengehou deur die gebrek aan vervoergeriewe, want die spoorweg van Kaapstad na Kimberley is eers in 1885 voltooi. Voor die tyd moes alle myngereedskap, lewensbenodighede ens. met waens vervoer word na Kimberley, en transportry was destyds 'n belangrike bron van inkomste vir baie van die boerebevolking.

In die geskiedenis van al die ontdekkings kan ons hier natuurlik nie ingaan nie. Op een interessante punt in verband met die vroere ontdekkings wil ek hier nog wys: Die krisis van 1881 in Suidafrika en die depressie daarna vind sy oorsaak tot 'n groot mate in die oorspekulasie in diamantaandeel oor die hele land, wat lewendig beskrywe word in „The History of the Standard Bank” deur G. T. Amphlett. Dit word bereken dat daar tot 1881 al £ 12,000,000 kapitaal in die diamantmyne belê was. In die konjunkturgeskiedenis in Suidafrika speel die myne 'n belangrike rol.

Na hierdie eerste ontdekkings is daar nie weer belangrike myne geopen nie tot aan die ontdekking en latere ontginning van die groot Transvaalse myn, die Premier, in Des. 1902.

Om egter 'n juister oorsig te kry oor die ontwikkeling van die nywerheid, gee ek die volgende sifers aan, deels gekry uit die Offisiele Jaarboeke van die Unie en deels uit „The Diamond Fields of Southern Africa” deur P. A. Wagner.

Jaar	Hoeveelheid geproduseer (karaat)	Waarde geproduseer (£)	Waarde uitgevoer (£)	Gemiddelde prijs per karaat (sjielings)
1867—68	200		650	25
1870	102,500		153,000	30
1872	1,080,000		1,618,000	30
1880	3,140,000		3,368,000	21½
1882	2,660,000		3,092,000	30
1885	2,287,000	2,229,000	2,490,000	19½
1890	2,446,000	3,837,000	4,162,000	31½
1895	3,105,000	3,986,000	4,775,000	25½
1900	1,844,000	3,366,000	3,433,000	36½
1904	3,683,000	7,209,000	6,422,000	39
1908	4,091,000	5,406,000	4,796,000	26
1913	5,164,000	11,390,000	12,016,000	44½
1917	2,902,000	7,713,000	6,097,000	53
1920	2,545,000	14,763,000	11,597,000	116
1923	2,053,000	6,038,000	7,207,000	59
1925	2,430,000	8,198,000		67½

Die aangegewe jare is gekies sonder om bepaalde verskynsele te probeer aksentueer. Dit is merkwaardig dat die produksie vrywel nie juis toegeneem het nie na 1880, hoewel daar blykbaar 'n groot skommeling is in die hoeveelhede van jaar tot jaar geproduseer. Hoewel hierdie sifers nie volledig is nie, blyk die onsekerheid van die diamantnywerheid tog voldoende daaruit. As weeldeartikkel is dit besonder fyngevoelig vir konjunktuurinvloede. Ons sien bv. 'n sterk skommeling in die pryse oor die loop van die laaste 50 jaar; herhaaldelik kry ons 'n merkbare daling in pryse soos die

depressie insit, bv. van 1882—1885, van 1890—1895, en dan die skerp daling in 1908 wat voral te wyte is aan die depressie in Amerika in die tyd. Die laaste oorlogskonjunktuur is ook besonder sterk geaksenteer.

Hierdie skommeling in prys sou egter heelwat sterker gewees het as daar nie 'n mate van kontrole bestaan het nie oor die hoeveelhede geproduseer en verkoop. Alleen die syfers wys al op so 'n kontrole, want hoewel die produksiekapasiteit van al die myne en alluwiale delwerye deur die nuwe ontdekkings ruweg 'n gestadig stygende lyn sou aantoon, sien ons, soos alreeds op gewys, 'n sterk skommelende produksie en nie geen merkbare toename, terwyl al die diamante geproduseer nie altyd almaal uitgevoer word nie. Blykbaar dus 'n sistematiese voeding van die wereldmark.

Dat dit in belang is van die produsente om die hoeveelhede verkoop monopolisties te beheer, is nie nodig om hier te bespreek nie, want dit is bekend dat as suiwer weeldeartikel met 'n hoë distinksiewaarde die element van seldsaamheid moet behou word om die hoë pryse te verkry, en die produksie dus monopolisties moet beheer word om die hoogste nettowins vir die produsent te verseker. Reeds vroeg is die wenslikheid hiervan gevoel, en het daar 'n strijd ontstaan om die beheer in hande te kry.

Hier kan ons alleen wys op 'n paar feite in verband met hierdie ontwikkeling. Met die groei van die diamantnywerheid het daar al meer vaste kapitaal nodig geword vir behoorlike eksploitasie, en het dit vir die individuele delwer onmoontlik geword om die beste ontginningsmetodes toe te pas. Klein maatskappye word dus algemeen gevorm, veral gedurende 1880 en daarna; die De Beers maatskappy is bv. in 1880 gevorm met 'n kapitaal van £ 200,000. Ons is trouens nou in die egte hoogkonjunktuur van die diamantnywerheid. In die daaropvolgende depressie na 1881, het dit geblyk dat 'n oorproduksie begin dreig. Konsentrasie van belange deur opkoop van kleiner maatskappye ens. was dus nou baie algemeen. In 1885 het die tevore genoemde vier groot myne, waarvan die De Beers en die Kimberley myne verreweg die belangrikste geword het, al beheer gehad oor 42 maatskappye en 56 private firmas. Rhodes, as leier van die De Beers Mining Co., het nou probeer om al die belange te konsolideer, en in 1888, na 'n sterk teenstand van Barnato, wat ook die beheer oor die Kimberley myn probeer kry het, is die De Beers Consolidated Mines Ltd. gevorm, waarby die Kimberley, Bultfontein en Dutoitspan myne ingesluit is. Later het nog ander belange bygekom, sodat die De Beers maatskappy vandag die sterkste individuele produsent van diamante in Suidafrika is. Naas hierdie maatskappy is daar net twee ander maatskappye van belang wat myndiamante produseer, nl. die Premier myn van die Transvaal, en die Jagersfontein myn van die Vrystaat. Die vernaamste konkurent buite die Unie was nog altyd Suid Wes Afrika, hoewel die diamante daar gekry oor die algemeen van 'n kleiner grootte is as die wat in die Unie gekry word, en dus nie soveel direkte konkurensie aanbiet nie.

Volgens die laaste jaarverslag van die Sekretaris van Mynwese en Nywerheid was die produksie van die verskillende lande in 1925 as volg:

Gebied	Hoeveelheid (karaat)	Waarde (£)
Unie van Myne	2,191,000	6,292,000
Suidafrika Alluwiale	239,000	1,907,000
Suid Wes Afrika Protektoraat	515,000	1,400,000
Belgies Kongo	305,000	600,000
Beceka	580,000	300,000
Angola	125,000	360,000
Wes Afrika	100,000	100,000
Totaal vir Afrika	4,055,128	10,958,128
„New Guinea”	220,000	700,000

Van die totale wereldproduksie het die drie groot Suidafrikaanse maatskappye ongeveer 50 pCt. in han-

de, soos die verslag vir 1924 ook aantoon, terwyl De Beers slegs ongeveer 25 pCt. in hande het. Prys-kontrole deur een maatskappy is dus onmoontlik.

Vandaar dat alreeds vir enkele jare 'n ooreenkoms bestaan tussen die drie Suidafrikaanse maatskappye en die produsente van Suid Wes Afrika, hoofsaaklik om die kwotas vas te stel wat elkeen mag bydra tot die totale produksie. 'n Ooreenkoms was ook gesluit met die Londense Diamantsindikaat omtrent die verkoop van die diamante.

Teen die end van 1924 het daar heel wat moeilikheid ontstaan om tot 'n nuwe ooreenkoms te kom, daar die bestaande gou sou verval. Na baie onenigheid is 'n tydelike ooreenkoms getref tussen die produsente, en is bevredigende koopoffertes gekry van kopers buite die sindikaat. As gevolg van hierdie moeilikheid is die Diamant Kontrolewet van 1925 deur die Parlement aangeneem om 'n beter beheer oor die produksie en verkoop van diamante uit te oefen, of om dit direk onder 'n Raad te plaas indien dit nodig sou blyk.

Die noodsaaklikheid hiervan is egter uit die weg geruim deur 'n nuwe ooreenkoms tussen die groot produsente op 28 Okt. 1925 gesluit wat die kwota vir elkeen vir vyf jaar vanaf 1 Jan. 1926 vasstel. Teselfder tyd is 'n ooreenkoms vir dieselfde termyn gesluit met die pas totstand gekome nuwe Diamantkopers Sindikaat, wat bestaan uit die firmas Barnato Bros., Johannesburg Consolidated Investment Company Ltd., the Anglo American Corporation Ltd., en A. Dunkelsbuhler & Co.

Volgens die genoemde laaste jaarverslag van die Sekretaris van Mynwese en Nywerheid is die enigste produsente wat nie onder kontrole staan nie, die alluwiale delwerye van Suidafrika en die van „New Guinea”. Van hierdie twee vorm die alluwiale produksie verreweg die vernaamste bedreiging vir die ooreenkoms produsente, veral gedurende die laaste jaar. Ek wil dus in kort nog die betekenis van die delwerye bespreek.

Die volgende sifers verkry van die kantoor van die Minister van Mynwese, toon aan die jongste produksie op alluwiale delwerye en van die myne.

Produksie van diamante in die Unie van Suidafrika. ('000's).

Tijdperk	Myne		All. Produksie	
	Karaat	Waarde	Karaat	Waarde
1924	2,138	6,855	288	2,150
1925	2,178	6,272	239	1,907
Jan.-Mrt. '26	586	1,627	63	570
Apr.-Jun. '26	502	1,548	107	727
Jul.-Sept. '26	607	1,707	273	1,252
Okt. '26	215	592	147	599
Nov. '26	208	584	107	486
Dec. '26	219	622	109	349

Duidelik blyk hoe dat die produksie van die alluwiale delwerye veral in die laaste jaar sterk toegeneem het, en van die kant van die ander produsente het nou gedurende klage gekom dat die diamantnywerheid in gevaar is indien daar geen beperking op die alluwiale produksie gestel word nie. Hier kan net bygevoeg word dat die alluwiale diamante oor die algemeen groter is en van 'n hoër gehalte as die myndiamante. Gedurende 1925 bv. was die gemiddelde prys vir die eerste 159s. 5d. per karaat, terwyl myndiamante gemiddeld slegs 57s. 4d. behaal het.

Die vraagstuk van die beperking van produksie is 'n besonder moeilike, soos die Inspekteur van Mynwese vir die Kaapkolonie en Oranje Vrystaat ook aantoon.

• Dit is byna onmoontlik om die individuele delwer te verplig om alleen 'n gedeelte van sy diamante te verkoop. Dit sou direk algemene oneerlikheid aanmoedig, en die bestaan van die delwer nog moeiliker maak. Ook sal dit moeilik gaan om die regte van die grondeienaar in te kort, want dit sou beteken die verandering van lankbestaande eiendomsregte wat geldig is oor die hele land.

Die boer of grondeienaar het vandag alleen die reg om die prospekter vir diamante op sy grond te verbied. Gewoonlik, egter, laat hy dit toe of prospekter hy self, en indien daar diamante gevind word, word die Regering gewoonlik deur die delwers gevra om dit te proklameer sodat dit oopgestel word vir hulle. Dit is ook in die belang van die regering om te proklameer, daar die belasting per kleim (30vt, 30vt.) 5s. per maand is. Die boer kry die reg om vir homself 200 eenaarskleims uit te hou, en 50 ontdekkerskleims indien hy self geprospekter het.

Verskeie voorstelle is al aan die hand gegee om die produksie te beperk, bv. dat die Regering die proklamasie van nuwe gebiede moet inkort, of alleen elke ses maande moet proklameer, maar hier kan dit nie bespreek word nie. Binne die volgende maand word daar egter 'n wetsontwerp by die Parlement ingedien, wat bedoel is om die Regering 'n groter kontrole te gee oor die alluwiale delwerye. Waarskynlik sal dit ook voorsiening maak in 'n besondere moeilikheid wat 'n gevolg is van die bestaande wette. Dit het bv. onlangs voorgekom dat die eienaar van 'n groot plaas, nadat daar diamante op gevind is, die plaas verdeel het in verskillende gedeeltes en dit apart verkoop het. Die koper van elke afsonderlike gedeelte het dan die reg as eienaar om 200 kleims vir homself te reserveer, waardeur hy aan die verkoper 'n hoë prys kan betaal, en die dus vir sy plaas 'n besondere hoë prys kry. Ongesonde spekulاسie is hierdeur in die lewe geroep, en die armer klas delwer het niet dieselfde kans as die ryker man nie, daar elke koper van 'n stuk grond vir homself die beste kleims uithou.

Maar nie alleen om ekonomiese redes is dit wenslik om die produksie op die alluwiale delwerye te beperk nie. Veral oor die sosiale aspekte daarvan, en die invloed op die boerderye, word baie geskrywe. In kort, skep dit 'n onstabiele, drywende bevolking waar 'n hoë lewensstandaard en 'n gesonde gemeenskapslewe moelik kan ontwikkel, veral ook deur die hoë mate van geluk waarop sukses en vooruitgang baseer is. Die probleem van die onderwys en opvoeding van die kinders is een van die moeilikste in verband met so 'n drywende bevolking.

Wat die invloed op die landbou betref, lok dit baie van die boerebevolking van hulle rustige plaaswerk, om die geluk te probeer op die delwerye. Trouens, word dokters, prokureurs, onderwysers ook daar aangesig, wat miskien vir 'n vakansie gaan delf. Aan die ander kant word beweer dat die meeste boere gaan delwe alleen as daar min te doen is op die plase, en dat baie boere al van bankrotskap gered is deur 'n goeie fonds op die delwerye, wat tenslotte aan sy boerdery tegoed kom.

In elk geval kan ons veilig beweer dat die delwerye die gees van onsekerheid en spekulاسie in ons ekonomie en sosiale lewe, deels gebore uit die onsekerheid en wisselvalligheid van ons natuursomstandighede, en aangehelp deur die groot rol wat die mynbou in die land se ontwikkeling gespeel het, baie sterker op die voorgrond laat kom. En hier kan bygevoeg word dat die getalle blankes en gekleurdes op die alluwiale delwerye werksaam meer as dubbel soveel is as die op die myne.

Tenslotte iets omtrent diamantslyperye in Suidafrika. Tot sover is dit byna van geen betekenis gewees nie. In 1917 is 'n uitvoerheffing van 5 pCt. op ruwe diamante geplaas, maar dit het min uitwerking gehad. In 1919 is dit dus verhoog tot 10 pCt., en selfs daarna in 1923 was daar slegs drie slypers, en die waarde van diamante geslyp was £26,853 vergelyk met £34,000 in 1922. Volgens koeranteberigte is daar nou vyf slypers, en lyk dit of daar meer belangstelling in kom.

Tot dusver dus geen rede vir vrees by die Europese slypers nie, hoewel dit blykbaar die bedoeling van die Regering is om slyperye hier aan te moedig, en ons dus in die toekoms 'n uitbreiding daarvan hier kan verwag.

AANTEKENINGEN.

Het Jaarverslag van de Deutsche Reichsbank.

Blijkens het jongste jaarverslag van de Deutsche Reichsbank werd het economisch leven van Duitschland in 1926 gekenmerkt door de liquidatie en het — door de Engelsche kolenstaking verhaaste — herstel van de crisis, die Duitschland in 1925 teisterde. Dit ging gepaard met een snelle daling van de rente, zoowel voor korten als voor langen termijn. Het disconto, dat op 12 Januari 1926 tot 8 pCt. weid verlaagd, werd op 27 Maart verminderd tot 7 pCt., den 7den Juni tot 6½ pCt. en den 6den Juli tot 6 pCt. Zooals de lezer weet, werd den 12den Januari 1927 het disconto opnieuw met een vol procent verminderd. De beleeningsrente daalde in het verslagjaar van 11 tot 7 pCt. en de rente voor credieten van de Gouddiscontobank van 6 tot 5 pCt. Uit het volgende staatje blijkt de verhouding van het tegenwoordig rentepeil met dat van vóór den oorlog.

	1913	4e kwart. 1926
	pCt.	pCt.
Daggelden	4,12	5,30
Particulier disconto	4,98	4,73
Disconto van de Reichsbank	5,88	6,00
Werkelijke rente van pandbrieven en obligaties	± 4½	8,20
Rentabiliteit van aandelen	3,97	3,11

De markt voor geld op korten termijn werd in de eerste helft van het jaar nog beïnvloed door de economische depressie. Daarbij kwamen als belangrijke factoren de opruiming van voorraden — later bevorderd door de Engelsche staking —, het toenemen der reserves in contant geld, de vorming van nieuw kapitaal, de aanhoudende kapitaalimport uit het buitenland en vooral de fondsen van publiekrechtelijke lichamen, die nog steeds een grooten omvang aannemen.

Wat de kapitaalmarkt betreft, kwam de Reichsbank op het juiste oogenblik in den aanvang van het verslagjaar de latent aanwezige tendens naar een verandering in de verhoudingen te hulp door systematisch voor eigen en voor vreemde rekening pandbrieven te koopen en door, zooals reeds in het vorig jaarverslag werd aangeduid, hypothecaire schuldbrieven door de Gouddiscontobank te doen overnemen.

Voor de Reichsbank leidden de verhoudingen op de geld- en kapitaalmarkt tot een toenemende beperking van het binnenlandsche wisselbedrijf. Het voortdurend toestroomen van buitenlandsche credieten had tot gevolg, dat het beroep op de Reichsbank meer geschiedde door den verkoop van deviezen dan door het discontoeeren van wissels.

Terwijl de goud- en deviezenvoorraad van de Reichsbank van 2230,6 millioen R.M. einde 1925 tot 2794,5 millioen R.M. eind 1926 aanzwol, ging het bedrag der door de Reichsbank verleende binenlandsche wisselcredieten van 1826,6 millioen R.M. eind 1925 tot 784,3 millioen R.M. op 23 Augustus 1926 terug om zich tot half December tusschen ongeveer 800 en 950 millioen R.M. te bewegen en aan het einde van het jaar voorbijgaand tot 1412,9 millioen R.M. op te loopen. De toename der deviezen bij de Reichsbank had een vermeerdering van den bankbiljettenomloop ten gevolge. De omloop der biljetten van de Reichsbank en van de Rentenbank te zamen steeg met eenige schommelingen van 4436,2 millioen eind 1925 tot 4899,6 millioen eind 1926. De totale circulatie — biljetten van de Reichsbank, van de Rentenbank, van particuliere banken en pasmunt — vermeerderde in denzelfden tijd van 5208,5 millioen tot 5829,8 millioen.

Ten slotte citeeren wij uit het verslag de volgende passages:

„Om den landbouw te bewaren voor een terugkeer van de groote schade, die in het voorjaar werd geleden door geforceerde verkoopen van den graanoogst en de daardoor te voorschijn geroepen ongewoon sterke prijsdaling op de graanmarkt, verklaarde de Reichsbank zich bereid tot het verleen van credieten voor de financiering

van den oogst. Dit stelde den landbouwer in de gelegenheid het graan bij de landbouwcoöperaties voor hoogstens een half jaar te beleenen. De wissels, die hun oorsprong vonden in voorschotten op den oogst, konden door de coöperaties aan de Pruisische Centralgenossenschaftskasse gegeven worden, die bij de Rijksbank een vergaand herdisconto kon verkrijgen. De ruime geldmarkt stelde de coöperaties echter in staat verscheidene van zulke credieten voor eigen rekening te houden. De toevloed van lang crediet aan den landbouw, de prijsstijging voor granen en verscheidene hulpmaatregelen van het Rijk verbeterden bovendien den toestand in den landbouw gedurende het verslagjaar, vergeleken met het vorig jaar, zoodanig, dat de Rijksbank, wat de genoemde maatregelen betreft, slechts voor geringe bedragen te hulp werd geroepen.

Van beteekenis voor den landbouw waren verder de aankopen van landbouwpandbrieven, die de Rijksbank gedurende het verslagjaar uit de middelen van haar pensioenfonds tot een nominale waarde van 55,3 miljoen R.M. en, in commissie voor publiekrechtelijke bedrijven, tot een nominale waarde van 113,8 miljoen R.M. uitvoerde. Zij droegen tot een verbetering van de markt voor pandbrieven aanzienlijk bij. Deze aanrang werd nog versterkt, doordat de Deutsche Gouddiscontobank zich bereid verklaarde van de Rentenbank schuldbrieven op landbouwhypotheken over te nemen, die luidden op een aanzienlijk onder den toenmaligen rentevoet liggend percentage — nl. 7 pCt. bij uitbetaling a pari — en die een 3—5 jarigen looptijd hadden. De uitgave der hypotheaire schuldbrieven droeg enerzijds tot een verdere daling van de rente op de markt voor pandbrieven bij, anderzijds schiep deze tusschenvorm voor korte credieten de gelegenheid om de uiteindelijke bevrediging van de behoefte van den landbouw aan kapitaal op langen termijn te verschuiven tot een tijdstip, waarop de voortgaande kapitaalvorming volgens aller verwachting een veel normaler rentepeil, dat duurzaam door den landbouw valt te dragen, tot stand zou hebben gebracht. Van de mogelijkheid, om voor de financiering van tusschencrediet buitenlandsch kapitaal aan te trekken, werd afgezien op grond van geldpolitieke overwegingen. De verdeling der credieten over den landbouw werd door de verschillende particuliere en openbare hypotheekbanken uitgevoerd, die het crediet aan den laatsten credietnemer tegen een rente van weinig meer dan 7½ pCt. uitbetaalden. De uitbetaling onderging echter veelal groote vertraging door de overbelasting van de ambtenaren van het kadaster, die de boeking van de diverse vorderingen in het kadaster, ten gevolge van de moeilijkheden en de arbeidslast, die voor hen voortvloeiden uit de revalorisatiewet, niet steeds te rechter tijd verwerken konden. Aan het einde van het jaar waren in totaal 300 miljoen R.M. aan hypotheaire schuldvorderingen uitgegeven, waarvan 220,7 miljoen uit middelen van de Gouddiscontobank bestonden. Vermelding verdient in dit verband, dat gedurende het verslagjaar in het beleeningsverkeer van de Rijksbank de beleeningsgrens voor pandbrieven in R.M. en G.M. in spoedige opeenvolging van 50 pCt. op 66½ pCt. en verder op 75 pCt. verhoogd werd en een toenemend aantal nieuwe papieren tot het beleeningsverkeer van de Rijksbank werden toegelaten.

Wat betreft het beïnvloeden van de verhouding tusschen geldvoorraad en geldebesteding, waren bovendien de beide problemen, waarmee de Rijksbank zich reeds in de voorafgaande jaren ijverig bezig had gehouden, van groote beteekenis: versnippering, onoverzichtelijkheid en onjuiste leiding in het beheer der zoogenaamde publieke gelden enerzijds, het bovenmatige beroep op buitenlandsche credieten anderzijds, twee hoofdbronnen voor de onnatuurlijke en overdreven ruimte van de geldmarkt. De tot de publieke gelden in engeren zin behorende bedragen, waarover het Rijk, de landen en de gemeenten het beschikkingsrecht hebben; verder de inkomsten der Rijksbedrijven, zooals de Rijkspost, de Rijksspoorwegen en de op grond van sociaal-politieke wetten gevormde fondsen blijven sinds de stabilisering van zeer aanzienlijken omvang. Zij voorzagen voor een groot deel duurzaam de geldmarkt en werkten daardoor mede het overzicht op de markt te verminderen. In vele gevallen was het beheer van deze fondsen zuiver privaat-huishoudkundig op een winstbrengende belegging ingesteld. Het valt te betreuren, dat onder den drang der omstandigheden de groote publieke bedrijven, waaronder vooral de Rijksspoorwegen en de Rijkspost, financieel zijn gescheiden van het Rijk en zoodoende gedwongen werden afzonderlijke kas- en bedrijfsreserves te vormen en in stand te houden. Terwijl vóór den oorlog de belegging der gelden door een uitstekend werkend systeem van de verschillende in elkander grijpende kassen zoodanig over de hoofdkas van het rijk, resp. de hoofdstaats-

kassen der landen, gecentraliseerd was, dat men in totaal met een uiterst krap berekende reserve uitkwam, valt thans een bijna geheel onsamenhangende versplintering der fondsen en betalingsorganisaties waar te nemen. Een centralisering van de fondsen en van het kassaverkeer volgens een systeem als dat van vóór den oorlog, zou niet slechts het beheer eenvoudiger en rationeeler doen zijn en de thans bestaande nadeelen vermijden, doch het zou ook de vorming van dergelijke reserves over het algemeen beperken en daardoor meer middelen laten voor productieve doeleinden. In het bijzonder mag men eischen, dat de reserves van de rijkskassen in baar geld — volgens de beheerschprincipes, die voor den oorlog werden gevolgd, overigens evenals naar het voorbeeld van andere groote landen — principieel over de plaatselijke kassen van de Rijksbank naar de weder door de Rijksbank te beheeren hoofdkas van het Rijk toevloeien. Het voortdurend toevloeien van geld uit een zoo groot verzamelmekken als door de kassen van het Ministerie van Financiën en de openbare bedrijven wordt gevormd, laten een grooter deel van de circulerende betalingsmiddelen sneller in de kassen van de bank terugkeeren, bewerken daardoor in het algemeen een daling van den biljettenomloop en verhoogen daarmee de macht van de Centrale Bank. Zoo beschouwd, beteekent de samenvatting der publieke reserves bij de girogelden van de Rijksbank niet, zooals veelal ten onrechte wordt aangenomen, een centralisatie van de beleggingen op de Berlijnsche markt, doch is integendeel, in het over het geheele Rijk uitgebreide net van Rijksbank-filiaalen, de meest vergaande decentralisatie voor de wederuitlening der gelden gewaarborgd.

Wat de buitenlandsche credieten betreft, heeft de Rijksbank zich verplicht geacht, evenals in het vorig jaar, ook gedurende het verslagjaar tegen het tempo en den omvang van het aangaan van buitenlandsche schulden ernstig haar waarschuwend stem te verheffen en alles te doen, wat zonder benadeeling van gerechtvaardigde Deutsche economische belangen mogelijk was om een overdreven en overhaast beroep op de buitenlandsche credietmarkt tegen te gaan. In totaal werden gedurende het verslagjaar buitenlandsche leeningen tot een nominale waarde van bijna 1¼ miljard R.M. in het buitenland afgesloten tegen ongeveer 1¼ miljard in 1925. Daarvan kwamen voor rekening van publiekrechtelijke instellingen — leeningen van landen en gemeenten — ongeveer 600 miljoen R.M. tegen 500 miljoen in 1925. Het zich daarnaast afspelende credietverkeer op korten termijn met het buitenland, was statistisch niet onder cijfers te brengen.

Afgezien van de bedenkelijke consequenties op het gebied van geldpolitiek en economische politiek heeft het bovenmatig aangaan van buitenlandsche schulden ook een kant, die van belang is voor het vraagstuk der herstelbetalingen. Deviezen voor herstelbetalingen, die slechts door buitenlandsche credieten opgebracht worden, kunnen niet gelden als de opbrengst van een economisch overschot van in ons land verrichten arbeid, zooals het Dawesplan voor de uitvoering der herstelbetalingen vooropstelt (Verslag der Experts I. V). In het bijzonder kan men niet op grond van de goud- en deviezenvoorraden der Rijksbank voor zoover deze niet voortvloeien uit economische overschotten, doch uit buitenlandsche credieten, het voorhanden zijn van de mogelijkheid tot herstelbetalingen concludeeren. De vermindering der buitenlandsche credieten in de eerste maanden van 1927 en de daarmee verbonden sterke verliezen aan buitenlandsche deviezen van de Rijksbank hebben dit bevestigd.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

Bewegingen van goederenprijzen in den groothandel waren gedurende Maart meest in dalende richting, schrijft „The Economist”. Het totaal van het indexcijfer daalde met 68 punten tot 3944, welke daling het cijfer bijna terugbrengt tot het lage niveau, hetwelk op het einde van Januari bereikt werd. Zoodanig uit de eerstvolgende tabel blijkt, vond de daling voor het grootste gedeelte in de twee groepen van voedingsmiddelen plaats.

Met uitzondering van een kleine stijging in den prijs voor rijst waren bewegingen in granen en vleesch in dalende richting, hoewel wijzigingen in de afzonderlijke posten klein bleven. Suiker, koffie en boter waren verantwoordelijk voor de aanzienlijke daling in de tweede groep. In weefstoffen waren de bewegingen onregelmatig. Amerikaansche katoen was feitelijk on-

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616	464	553	2565	116,6
" Nov. 1918	1289	782	1848	903	1389	6212	282,6
" Dec. 1923	853	815	1382	774	755	4580	208,2
" Dec. 1924	892	789	1452	815	806	4855	220,7
" Dec. 1925	936	679	1120	735	782	4251	193,2
" Mrt. 1926	880	688	1025	723	771	4088	185,8
" Apr. "	894	678	1000	714	766	4053	184,2
" Mei "	885	681	978	718	765	4029	183,1
" Juni "	893	682	963	735	760	4035	183,4
" Juli "	910	678	945	763	748	4045	183,9
" Aug. "	914	695	954	849	744	4156	188,9
" Sept. "	893	708	942	963	739	4246	193,0
" Oct. "	920	721	880	976	738	4237	192,6
" Nov. "	895	728	867	959	735	4185	190,2
" Dec. "	875	736	859	773	731	3975	180,7
" Jan. 1927	867	734	873	734	718	3928	178,6
" Feb. "	897	740	904	742	728	4012	182,4
" Mrt. "	880	704	909	725	725	3944	179,3

veranderd, maar Egyptische katoen en katoenen gaten en doek waren lager, terwijl ook hennep daalde. Vlas, jute, en binnenlandsche wol stegen echter meer dan voldoende om de dalingen te compenseeren. In de groep delfstoffen was de daling hoofdzakelijk te wijten aan reactie in de niet-ijzerhoudende metalen en kolen voor huishoudelijk gebruik. De volgende tabel toont de wijzigingen in het indexcijfer der verschillende artikelen, vergeleken met eind Februari, waarbij het cijfer 50 telkens het gemiddelde voor de periode 1901—05 voorstelt.

Data	Indexcijfer	of	Indexcijfer	of	Indexcijfer	of		
	+	-	+	-	+	-		
Tarwe (bti.)	100	—	Katoen (Am.)	171	+ 5	Koper	46	— 5
" (Eng.)	89	- 2	" (Egypt.)	92	- 2	Delfstoff.	725	- 17
Meel	86	- 2	Garen	77	- 5	Hout		
Gerst	84	- 2	Laken	96	- 2	(Baltisch)	93	
Haver	65	- 5	Wol (Eng.)	110	+ 2	Hout		
Aardapp.	81	- 5	(Austr.)	104	- 2	(Amerik.)	77	- 5
Rijst	114	+ 3	Zijde	73	- 5	Leder	61	- 5
Rundvl.	66	- 8	Vlas	123	+ 13	Petroleum	108	+ 5
Schapenvl.	84	- 2	Hennep	58	- 3	Oliën	72	- 3
Varkensvl.	109	- 2	Jute	103	+ 2	Oliezaden	72	- 3
Gran. en vl.	880	- 17	Weefstoffen	909	+ 5	Talk	60	- 1
Thee	152	+ 1	Ruw-Ijzer	86	- 2	Indigo	76	- 5
Koffie	135	- 11	Stalen rails	71	- 5	Soda	85	- 5
Rietsuiker	109	- 12	Ijz. staven	90	- 5	Rubber	18	+ 1
Bietsuiker	109	- 8	Kolen (st.)	109	- 5	Diversen	725	- 3
Boter	82	- 6	(huisbr.)	188	- 6	Totaal	3.944	- 68
Tabak	116	- 6	Lood	114	- 5			
And. voed. en genotm.	704	- 36	Tin	120	- 3			

De daling in het totale indexcijfer vermindert de stijging boven het cijfer van vóór den oorlog tot 53,8 pCt., wat overeenkomt met 56,4 pCt. een maand geleden, 55 pCt. op het eind van December en 59,4 pCt. een jaar geleden. De volgende tabel toont den stand van elk der groepen in vergelijking met het cijfer van Juli 1914:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	237,5
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
December 1925....	162	193	182	158	141	165,8
Maart 1926....	152	196	167	156	140	159,4
April "....	154	193	162	154	139	158,0
Mei "....	153	194	159	155	139	157,1
Juni "....	154	194	156	158	138	157,3
Juli "....	157	193	153	164	135	157,7
Augustus "....	158	197	155	183	134	162,0
September "....	154	201	153	207	134	165,5
October "....	159	205	143	210	134	165,2
November "....	155	207	141	206	133	163,2
December "....	151	209	139	167	132	155,0
Januari 1927....	150	209	142	158	130	153,1
Februari "....	155	210	146	160	132	156,4
Maart "....	152	200	147	156	131	153,8

Gedurende het laatste kwartaal zijn de prijzen tamelijk stabiel geweest. De voornaamste bewegingen waren dalingen in de delfstoffen en bijkomstige voedingsmiddelen en een stijging in weefstoffen.

Onderstaande tabel geeft voorts nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen:

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100	100	100	100	100	100	100
Hoogste 1920	272	591	679	325	366	392	214	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Decemb. 1925	156	632	715	143	156	156	155	194
Februari 1926	155	636	704	139	151	152	149	188
Maart " "	152	632	693	138	148	149	145	184
April " "	151	651	636	138	148	150	143	181
Mei " "	153	688	643	137	147	151	143	177
Juni " "	152	739	654	136	145	150	144	177
Juli " "	151	837	677	135	145	148	141	179
Augustus " "	149	770	691	134	145	147	139	177
September " "	150	788	683	134	146	146	140	175
October " "	150	753	655	136	145	148	143	174
November " "	148	684	641	138	147	148	147	171
December " "	147	627	619	138	148	150	147	170
Januari 1927	147	623	603	137	146	146	145	170
Februari " "	146	632	601	138	145	146	146	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung. 3) Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

4) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

5) Sedert October 1923. Juli 1914 = 100. 6) Midden 1914.

De onderstaande, aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleende opmerkingen betreffen de Nederlandsche indexcijfers over de maand Februari met basis 1913.

Tegenover een prijsdaling van 13 artikelen met in totaal 123 punten staat een prijsstijging van 18 artikelen met in totaal 128 punten. Met 10 of meer punten daalden de artikelen: rijst (11), eieren (27), terpenlijn (20) en hars (25 punten); daarentegen stegen met 10 of meer punten de artikelen: schapevleesch (34), aardappelen (10) en vlas (17 punten).

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1926 No. 12 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. De volledige serie omvat 72 artikelen en is verdeeld in vijf groepen. Het onderscheid tusschen de „lange” en de „korte” serie is dit, dat van de 18 extra artikelen der lange serie gedurende 1914—1920 prijzen ontbreken.

Het gemiddelde indexcijfer van alle invoerartikelen (volledige serie) blijft gedurende de jaren 1922—1924 vrijwel op dezelfde hoogte staan; in 1925 is het iets gedaald, terwijl het voor 1926 met 165,7 punten beneden het jaargemiddelde van 1925 staat. In de laatste maanden is het iets gedaald.

Nadat de textiele goederen, die het hoogste indexcijfer behouden, gedurende de jaren 1922—1925 vrijwel op dezelfde hoogte blijven staan, trad in het loopende jaar een aanzienlijke prijsdaling in en in Juni jl. (indexcijfer 183) staan zij 25 punten beneden het gemiddelde van 1925. Sindsdien zijn de prijzen geleidelijk dalen, zoodat December met het indexcijfer 175 weer 8 punten beneden Juni staat. Voor geheel 1926 is het indexcijfer 185. Bovengenoemde prijsdaling houdt verband met de stijging van den invoer in 1925 en het eerste halfjaar 1926, vergeleken met de jaren 1921—1924. Daarenboven is de katoenprijs sterk teruggelopen.

Het indexcijfer van de groep der metalen dat het laagste is, bedroeg voor 1925 nog 161 en voor 1926 152. Zowel de voornaamste ijzersoorten als koper naderen weer dicht het niveau van 1913; ruw ijzer staat er zelfs beneden. Alleen lood blijft nog zeer hoog, op meer dan het drievoudige van den prijs van 1913.

Het indexcijfer van de groep levensmiddelen, dat sinds 1922 weinig is veranderd, is voor 1926 157; tegen 161 voor 1925. Deze daling wordt veroorzaakt door den sterk verlaagden prijs van melk in November en December 1926. Alleen whisky staat met 237 ver boven het gemiddelde.

Onder de chemicaliën staat zwavelzure ammonia met 90 het laagst; hars met 248 het hoogst. De hars is sinds 1923 (i.c. 125) voortdurend in prijs gestegen tot Augustus jl. (i.c. 279), waarop een vrij sterke reactie volgde, zoodat

December 54 punten lager staat. Het gemiddelde van de groep bedraagt voor December 151 en voor 1926 153.

Onder *diversen* met een gemiddelde van 169 in 1926 tegen 165 in 1925 staat Europeesch sigarettenpapier met 293 bovenaan. De stijging van dit artikel begon met de verhooging van het invoerrecht; van 153 in Mei op 394 in Juni gestegen, bleef het i.c. verder stationnair.

Het algemeen indexcijfer van den geheelen invoer bedraagt 172 (gemiddeld 1925), 163 Mei, 166 van Juni/Augustus, 165 Sept., 164 Oct., 163 Nov., 162 Dec. en 165 (gemiddeld 1926).

Het gemiddelde indexcijfer van alle invoerartikelen van de korte serie is vijf tot zeven punten hooger dan dat van de lange serie.

Uitvoer. Het algemeene indexcijfer heeft zich in 1923—1925 op een aanzienlijk hooger niveau bevogen dan in het afgelopen jaar. Het hoogste punt van 1925 bracht December, nl. 152. Hierna trad een aanzienlijke daling in tot Augustus, dat met 131 bijna 22 punten beneden December staat; daarna liep het cijfer weer eenige punten op. De groote daling werd in hoofdzaak door het dalen van de prijzen van *rubber*, *mais* en *peper* veroorzaakt.

De prijs van de *rubber*, na de speculatieve hausse van 1925, werd sinds Februari weer lager dan in 1913/14, die als crisisjaren in de geschiedenis der rubberprijzen bekend staan. Niettemin is de prijs nog zeer hoog te noemen, doch de buitengemeene en oncontroleerbare ontwikkeling van dit artikel veroorzaakt, naast heftige prijsbewegingen, dat het prijsniveau van 1913 en 1914 niet rechtstreeks met het huidige vergelijkbaar is. De indexcijfers voor rubber gedurende Nov. 1925—December 1926 bedragen 168, 163, 131, 98, 95, 86, 75, 65, 68, 66, 70, 72, 67 en 64. De prijs blijft op dit niveau vrij vast.

De opmerkelijke prijsdaling van *mais* in April duurt tot September voort, waarna dit artikel in October met 34 punten stijgt en zoodoende weer haast het oude niveau heeft bereikt.

De *witte peper* steeg sinds Mei/Juni 1925 zeer sterk in prijs, bereikte het toppunt in Januari 1926, waarna een gevoelige reactie intrad. In Mei—Juli scheen de prijs gestabiliseerd te zijn, maar Augustus bracht opnieuw een gevoelige reactie, waardoor de merkwaardige hausse in dit artikel, die vooral door vraag van Amerikaansche zijde kwam, voor het oogblik ten minste alweer tot het verleden scheen te behoreen. September vertoonde echter weer een herstel van 9 punten en in November is met het indexcijfer 216 het hoogtepunt van Januari weer bereikt, om in December weder 8 punten terug te loopen. De indexcijfers voor dit speculatieve en daardoor aan zoo sterke en onverwachte prijsschommelingen onderhevige artikel zijn: 110 in Mei 1925, 117 in Juni 1925, 136 in Juli, 199 in December, 217 in Januari 1926, en sindsdien (Februari—December) 206, 196, 181, 169, 179, 173, 146, 155, 182, 216 en 208. Eerstehandsch *suiker* is in Augustus 35 punten gedaald beneden Mei, dat met 169 tot nog toe het hoogste punt van 1926 is. In Sept., Oct., Nov. en December is de prijs echter weer spronggewijze met 43 punten gestegen. Tweedehandsch *suiker* herstelde zich reeds in Augustus; zij steeg toen met 11 punten boven Juli, bleef gedurende Sept. en Oct. op hetzelfde niveau staan, steeg echter in Nov. met 18 en in Dec. met 25 punten. *Kapok* is na een aanvankelijke prijsstijging tot 217 in Augustus (in Januari 1926 zelfs 237) in September en October weer teruggevallen op 198 en 199, het gemiddelde niveau van 1925. In November

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.					Totaal	Uitvoer-artik.	Tot.groot-hand.
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾			
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1922.	208	166	172	170	175	181	129	170
1923.	208	163	174	170	169	180	149	173
1924.	212	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	161	150	165	172	146	166
Juli 1926.	183	160	149	153	156	162	132	156
Augustus „	182	159	149	155	156	162	131	155
September „	181	157	151	154	157	162	132	156
October „	178	156	150	154	175	164	133	158
November „	177	151	151	153	175	163	135	157
December „	175	152	150	151	173	162	136	156

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

is de prijs met 9 punten gedaald en in December met 3 punten gestegen. De groote prijsstijging van *suiker* en *peper* in November en December wordt gedeeltelijk opgeheven door de minder belangrijke prijsdalingen van eenige andere artikelen o.a. van *citronella*, *kapok*, *katjang idjo*, *koffie*, *rubber* en *thee*.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers voor artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der *uitheemsche* artikelen ondergingen in de jaren 1924 en 1925 weinig verandering. Na Februari 1926 beginnen zij iets te dalen en ze blijven zich, zij het langzaam en met schommelingen, in dalende richting bewegen, zoodat het jaargemiddelde voor 1926 148 is geworden tegen 152 voor 1925. Het gemiddelde van het 1e kwartaal 1926 is nog 150, gedurende April—December zijn de indexcijfers 149, 146, 147, 148, 143, 145, 145 en 147. In Januari 1927 is dit nog weer gedaald tot 144.

Het algemeene indexcijfer der *inheemsche* artikelen, dat sedert 1923 voortdurend daalde, is in 1925 13 punten lager dan in 1924 en in 1926 onveranderd gebleven (169). De indexcijfers van het laatste halfjaar zijn: 167, 167, 167, 170, 168 en 171; van Januari 1927 168. De daling in de maand Januari 1927 vindt haar oorzaak in het sterk terugloopen van de prijzen voor 2e en 3e soort rijst, aardappelen en koffie, niettegenstaande de prijs voor kippeneieren en suiker is gestegen.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In-heemsch ¹⁾	Uit-heemsch ¹⁾	Totaal	Voeding ²⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	158
Januari 1926 ..	167	151	159	157
Februari „ ..	167	152	161	158
Maart „ ..	169	149	159	157
April „ ..	171	149	160	158
Mei „ ..	171	146	159	157
Juni „ ..	170	147	159	157
Juli „ ..	167	146	157	154
Augustus „ ..	167	148	157	155
September „ ..	167	148	158	155
October „ ..	170	145	158	155
November „ ..	168	145	157	154
December „ ..	171	147	159	157
Januari 1927 ..	168	144	157	155

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. De prijzen der landbouwgewassen bewegen zich in begin 1926 op een hooger niveau dan het vorige, voornamelijk tengevolge van de lange droogte in 1925 en van den slechten padioogst in Midden- en Oost-Java. Sinds Juni vertoont zich voor *rijst* en *mais* de seizoen-stijging. In de laatste maanden zijn de prijzen echter lager dan eind 1925 toen ze abnormaal hoog waren.

Eieren, *vleesch*, *visch*, *Javaansche suiker* en ook *klappers* verschillen ternauwernood in prijs van het vorige jaar.

ONTVANGEN:

Shipbuilding. Economic and financial section of the International Economic Conference at Geneva, May 1927. Geneva, 1927; League of Nations.

Handel en Handelspolitiek, door Mr. A. Beaujon, in leven Hoogleraar aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam. Met een inleiding van Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart. Haarlem, 1927; H. D. Tjeenk Willink & Zoon.

Handelsrekenen voor het Staatspractijk-diploma. Eerste deel, door H. L. C. Kok, Leeraar aan de Handels-Hoogere Burgerschool te Groningen. Groningen, 1927; J. B. Wolters.

Die Staatsausgaben von Großbritannien, Frankreich, Belgien und Italien in der Vor- und Nachkriegszeit. Unterlagen zum internationalen Finanzvergleich, bearbeitet im Statistischen Reichsamt. Berlin, 1927; Verlag von Reimar Hobbing in Berlin S.W. 61.

Gedachten over de Economische Beteekenis van het Wegenvraagstuk in Nederlandsch-Indië (overge-

- nomen uit: „De Indische Post”), door Jhr. J. C. van Citters, Inspecteur van Financiën te Soerabaia. Soerabaia, z. j.; E. Fuhri & Co.
- Recueil des Traités et des Engagements internationaux, enregistrés par le Secrétariat de la Société des Nations.* Volume XLIX, Nos. 1, 2, 3 en 4.
- Abolition des prohibitions et restrictions à l'importation et à l'exportation.* Commentaire et avant-projet d'accord international établis par le Comité économique de la Société des Nations pour servir de base à une Conférence diplomatique internationale. Genève, 1927; Société des Nations.
- Les cartels et les trusts et leur évolution,* par M. Paul de Rousiers, Professeur à l'École des Sciences politiques. Genève, 1927; Société des Nations.
- La stabilité des tarifs douaniers,* communication de M. J. Brunet, Président du Bureau international pour la publication des tarifs douaniers (Bruxelles), Membre du Comité économique de la Société des Nations. Genève, 1927; Société des Nations.
- Mémoire sur la législation de divers états concernant la protection contre le dumping, notamment le dumping des changes,* transmis par le Dr. Trendelenburg, Membre du Comité préparatoire de la Conférence économique internationale. Genève, 1927; Société des Nations.
- Constructions navales.* Genève, 1926; Société des Nations.
- Résultats de quelques-unes des enquêtes établissant la comparaison entre les prix de détail du commerce privé et ceux des sociétés coopératives de consommation.* Genève, 1926; Société des Nations.
- Rapport sur les législations relatives aux mouvements de la main-d'oeuvre et aux migrations en général.* Genève, 1926; Société des Nations.
- L'Organisation scientifique de travail en Europe.* Genève, 1926; Société des Nations.
- Rôle des organisations coopératives dans le commerce international du blé, des produits laitiers et de quelques autres produits agricoles.* Genève, 1926; Société des Nations.
- L'Emigration dans ses différentes formes.* Genève, 1926; Société des Nations.
- Ten derden male „Het Verdrag met België”,* door J. C. Ramaer, oud-inspecteur generaal van den rijkswaterstaat. 's-Gravenhage, 1927; Martinus Nijhoff.
- Adres van het verbond van Nederlandsche werkgevers aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, d.d. 14 Maart 1927, inzake het nader gewijzigd ontwerp van wet op de naamlooze vennootschappen, etc. etc.* 's-Gravenhage, 1927; Mouton & Co.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN MAART 1927.

Staatsleeningen	f	3.628.125,—	
zijnde:			
Zuid-Amerika			
Republiek Peru	\$	1.500.000	
7 % verz. Goud-obl. 1927			
a 96½ %	f	3.628.125	
Prov. en Gemeentelijke Leeningen. „		5.910.000,—	
zijnde:			
Nederland			
Gemeente 's-Gravenhage	f	6.000.000	4½ % obl.
a 98½ %	f	5.910.000	
Bank- en Credietinstellingen..... „		5.337.187,50	
zijnde:			
Nederland			
Aandeelen			
Industr. Disconto-Maatschappij	f	1.000.000	gew.
aand. a 112½ %	f	1.125.000	
Noorder Bank Alkmaar	f	100.000	aand. a 115 % f 115.000
Obligatiën			
Maatsch. van Gemeentecrediet	f	1.000.000	4½ %
obl. a 98 %	f	980.000	
Duitschland			
Certificaten			
Bank der Ostpreussischen Landschaft	\$	1.250.000	cert. van 6 % 3-j. Goud-
notes a 99¼ %	f	3.117.187,50	
Hypotheekbanken	f	3.510.000,—	zijnde:
Duitschland			
Obligatiën			
Preussische Hypotheken-Act.-Bnk G.M.		6.000.000	6 % Goud Communaal-
Obl. 1927, Ser. V a 97½ %	f	3.510.000	
Industrieel Ondernemingen	„	15.383.375,—	zijnde:
Nederland			
Certificaten van aandeelen			
Nederlandsche Maatsch. tot het verrichten van mijnbouwkundige werken	f	600.000	cert. van aand.
a 104 %	f	624.000	
Frankrijk			
Obligatiën			
Société d'Énergie Electr. du Rouergue	f	3.500.000	7 % verz. obl. a 97½ % f 3.412.500
Société des Forces Electriques de la Vallée de Gavarne	f	2.500.000	7 %
verz. obl. a 97½ %	f	2.437.500	
Italië			
Certificaten van aandeelen			
„Snia Viscosa” Lires		18.750.000	Voting Trust-
Certificaten a 34 %	f	3.187.500	
Vereenigde Staten			
Certificaten van aandeelen			
National Cash Register Co.		1.000	cert. v. 10 cüm.-pref. winstd. aand. A a \$ 401¼ f 1.003.125
Obligatiën			
Associated Gas & Electric Co.	\$	1.000.000	5½ % Converteerbare Goud-Debetures a 96 %
	f	2.400.000	
Cities Service Company	\$	1.000.000	5 % Refunding Gold Debenture
Bonds a 92¼ %	f	2.318.750	
Rubber-Maatschappijen	„	4.368.000,—	zijnde:
Nederlandsch-Indië			
Aandeelen			
Rubber Cultuur-Maatsch. „Amsterdam”	f	1.560.000	aand. a 280 % f 4.368.000
Scheepvaart-Maatschappijen	„	5.000.000,—	zijnde:
Nederland			
Obligatiën			
Hollandsche Stoomboot-Maatschappij	f	5.000.000	6 % Eerste Hyp. Obl. a 100 %
	f	5.000.000	
Diverse Cultuurondernemingen..... „		200.000,—	zijnde:
Nederlandsch-Indië			
Aandeelen			
Landbouw-Mij. „Dajeuh Manggoeng”	f	100.000	aand. a 200 %
	f	200.000	
Diversen	„	878.000,—	zijnde:
Nederland			
Aandeelen			
Museum Theater	f	480.000	aand. a 100 %
	f	480.000	

Obligatiën

Vereen. „De Vrije School”
f 400.000 4% eerste hyp.
inkomst-obl. à 99% .. f 396.000

Totaal.... f 44.212.687,50

1) Conversie.

Totaal der emissies in Januari.... f 35.079.000,—
Februari .. „ 48.089.825,—
Maart „ 44.212.687,50
Algemeen Totaal. f 127.381.512,50

Voorts bestond hier te lande gelegenheid tot inschrijving op:
een beperkt bedrag parts sociales Société Minière et Industrielle du Tamega à f 23,50;
een beperkt bedrag 7% obl. Brussel à ± 98½% (eerste koers);
een beperkt bedrag 4% first mortgage and refunding gold bonds Oregon Washington Railroad & Navigation Co. à 91¼%;
een beperkt bedrag 5% pandbr. Ned. Bankinstelling voor waarden enz. à 98% en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
R.K. Par. Kerkbestuur v. d. H. Gregorius van Utrecht	215.000	4½%	95¾%
Congr. der E. Z. van h. H. Kruis te Linz	300.000	7%	100%
R.K. Par. Kerkbest. v. d. H. Johannes te Piesbach	160.000	7%	99¾%
Bisd. Haarlem	350.000	5%	100%
Congr. der E. P. Redemptoristen te Brussel	300.000	6%	99%
Abdij der Norbertijnen van Averbode	100.000	6½%	99¾%
Zusters van het gezelschap S. I. C. te München	220.000	7%	99%

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Februari 1927		Februari 1926	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	50.032	f 3.030.781.000	48.471	f 2.534.372.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	38.105	„ 2.735.649.000	35.538	„ 2.173.603.000
	1.454	„ 8.882.000	1.411	„ 9.286.000

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.
(In duizenden guldens).

	Februari 1927		Februari 1926	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	121.733		114.645	
Bijschrijvingen wegens:	1.283.688	348.662	1.083.131	387.469
a. Stortingen	536.971	90.130	460.620	81.394
b. Overschrijvingen:				
1. van andere rek.	746.643	242.148	622.511	306.076
2. van Ned. Bank.	74	16.353	2)	2)
c. And. onderwerpen		31		
Afschrijvingen wegens:	896.200	350.954	760.161	824.880
a. Chèques	207.962	62.985	190.807	518.770
b. Overschrijvingen:				
1. van andere rek.	655.616	242.148	546.597	306.076
2. van Ned. Bank.	864	45.781	2)	2)
c. And. onderwerpen	31.758	39	22.757	34
Gezamenlijk tegoed op ult ^o		90.606		102.768
Bedrag der belegging ¹⁾		67.416		71.299

1) Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, tezamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.
2) Sinds Juli 1926 overschrijvingen Ned. Bank afzonderlijk.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3½% 9 Oct. '25)	Zwits. Nat. Bk. 3½% 22 Oct. '25
Bk. (Bel. Binn. Eff. 4½% 3 Feb. '27)	N. Bk. v. Denem. 5 24 Juni '26
(Vrsch. in R.C. 5½% 3 Feb. '27)	Zweedsche Rbk 4½% 8 Oct. '25
Javasche Bank... 4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 4½% 26 Oct. '26
Bank van Engeland 5 9 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank 5 11 Jan. '27	N. Bk. v. O'rijk. 6 4 Feb. '27
Bank v. Frankrijk. 5½% 3 Feb. '27	N. Bk. v. Hongk. 6 25 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 6 9 Feb. '27	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Fed. Res. Bank N.Y. 4 12 Aug. '26	Bank v. Spanje.. 5 23 Mrt. '23
Bank van Spanje.. 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

	1927				1926	1925	1914
	9 April	4/9 April	28 Mrt./2 April	21/26 Maart	5/10 April	6/11 April	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	37/16-1/2	37/16-1/2	37/16-9/16	33/8-1/2	23/16-3	31/8-1/4	31/8-3/16
Prolong.	33/4	31/2-3/4	31/2-3/4	31/4-3/4	23/4-3/4	3	21/4-3/4
Londen							
Daggeld ..	3 1/2-4	3 1/2-4 1/4	3-5 1/2	3 3/4-5	3-4	3 1/4-3 3/4	1 3/4-2
Partic. disc.	4 1/4	4 1/4-5 1/16	4 5/16-3/8	4 5/16-3/8	4 5/16-3/8	4 1/4	2 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld ..	3-5 1/2	3-8	2-8	2-5	4-6	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	4 1/2	4 3/8-7/8	4 3/4-7/8	4 3/4	5	8	—
56-90 d...	4 3/8	4 3/8-5/8	4 1/2-5/8	4 1/2	5	8	2 1/8-1/2
Waren-wchsel.	4 3/4-7/8	4 3/4-5	4 7/8-5	4 7/8-5	5 5/8-6 1/4	—	—
New York							
Call money	4 1/2-3/4	4-3/4	4 1/2-3/4	4-3/4	4-1/4	4-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 3/4	3 3/4	3 3/4	3 3/4	3 3/8-3/4	3 1/4	—

1) Call money-koers van 9 April en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
5 April 1927	2.49 7/8	12.13 7/8	59.23	9.79	34.74 1/2	100 1/16
6 " 1927	2.49 15/16	12.13 7/8	59.23 1/2	9.79	34.75	100 1/16
7 " 1927	2.49 15/16	12.14	59.23 1/2	9.79	34.75	100 1/16
8 " 1927	2.50	12.14 1/8	59.24	9.79	34.75 1/2	100 1/16
9 " 1927	—	12.14 1/8	59.24 1/2	9.79 1/2	34.76 1/2	100 1/16
11 " 1927	2.50	12.14 1/8	59.25	9.79 1/2	34.76 1/2	100 1/16
Laagsted. w. 1)	2.49 15/16	12.13 7/8	59.21	9.78	34.72	100
Hoogste d. w. 1)	2.50 1/8	12.14 1/8	59.26	9.80	34.77	100 3/16
4 April 1927	2.49 15/16	12.14 1/8	59.24	9.79	34.76	100 1/16
28 Maart 1927	2.49 15/16	12.14 1/8	59.27 1/2	9.79	34.74	100 1/16
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
5 April 1927	48.07	35.20	7.40	1.50	12.10	44.72
6 " 1927	48.07 1/2	35.18	7.40	1.50	12.03	44.45
7 " 1927	48.07	35.18	7.40	1.52 1/2	11.93 1/2	44.—
8 " 1927	48.07 1/2	35.17 1/2	7.40	1.52 1/2	12.07	44.28
9 " 1927	48.08	35.20	7.40	1.55	—	—
11 " 1927	48.08	35.20	7.40	1.55	12.02	43.80
Laagsted. w. 1)	48.05	35.15	7.39	1.40	11.92	43.57 1/2
Hoogste d. w. 1)	48.10	35.25	7.42	1.60	12.10	44.75
4 April 1927	48.07 3/4	35.18	7.40	1.50	11.99	44.61
28 Maart 1927	48.09	35.20	7.40	1.70	11.49	45.—
Muntpariteit	48.—	35.—	2)	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
5 April 1927	67.—	66.70	65.02 1/2	6.30	105 1/2	2.50
6 " 1927	66.92 1/2	66.70	64.90	6.30	105 3/4	2.50 1/8
7 " 1927	66.95	66.70	64.55	6.30	106	2.50 1/8
8 " 1927	66.97 1/2	66.70	64.55	6.30	106	2.50 1/8
9 " 1927	66.97 1/2	66.70	64.55	6.30	106	2.50
11 " 1927	67.—	66.70	64.52 1/2	6.30	106	2.50 1/8
Laagsted. w. 1)	66.90	66.65	64.35	6.28	105 1/4	2.49 3/4
Hoogste d. w. 1)	67.02 1/2	66.75	65.10	6.31	106 1/4	2.50 3/8
4 April 1927	67.—	66.70	65.05	6.30	105 3/4	2.50
28 Maart 1927	66.97 1/2	66.67 1/2	65.17 1/2	6.30	105 1/2	2.50
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 5/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave.
2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.
In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.). Rows for dates from April 5 to 12, 1927, and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 26 Mrt. 1927, 2 Apr. 1927, 4/9 April 1927 (Laagste/Hoogste), 9 Apr. 1927. Lists cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Table showing silver prices for London and New York for dates from April 4, 1927, to July 20, 1914.

GOUDPRIJS

Table showing gold prices for London for dates from April 4, 1927, to July 20, 1914.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Table with columns: Vorderingen, 31 Maart 1927, 7 April 1927; and Verplichtingen, 31 Maart 1927, 7 April 1927. Lists financial items like Saldo bij de Nederlandsche Bank, Voorschot op uit. Febr. 1927, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table with columns: Vorderingen, 2 April 1927, 9 April 1927; and Verplichtingen, 2 April 1927, 9 April 1927. Lists items like Saldo bij 's Rijks kas, Saldo bij de Javasche Bank, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 April 1927.

Table showing bank assets (Activa) and liabilities (Passiva). Includes items like Binnenv. Wis. Hfdbk., sels, Prom., enz. in disc., Papier o. h. Buitenv. in disconto, Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen, Op Effecten, Op Goederen en Spec., Voorschotten a. h. Rijk, Munt en Muntmateriaal, Munt, Goud, Muntmat., Goud, Munt, Zilver, enz., Muntmat., Zilver, Effecten, Belegging Res.fonds, id. van v. h. kapit., Gebouwen en Meub. der Bank, Diverse rekeningen.

Table showing bank liabilities (Passiva). Includes items like Kapitaal, Reservefonds, Bijzondere reserve, Bankbiljetten in omloop, Bankassignatiën in omloop, Rek.-Cour. Het Rijk, saldo's: Anderen, Diverse rekeningen, Beschikbaar metaalsaldo, Op de basis van metaaldekking, Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.

Vornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Goud (Munt, Muntmat.), Circulatie, Andere opeischn. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekkings perc. Rows for dates from April 11, 1927, to July 25, 1914.

Table with columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenv., Diverse rekeningen. Rows for dates from April 11, 1927, to July 25, 1914.

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Vornaamste posten in duizenden guldens.

Table with columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere opeischn. schulden, Discont., Div. rekeningen. Rows for dates from May 26, 1927, to July 5, 1914.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Apr. 1927	218.300		307.200	44.900	147.880
26 Mrt. 1927	222.300		303.900	49.100	151.700
19 " 1927	222.200		306.100	45.200	151.940
12 Mrt. 1927	190.115	30.883	309.613	44.078	151.234
5 " 1927	195.319	30.569	306.987	56.951	154.052
26 Feb. 1927	195.402	30.447	305.205	58.457	154.038
19 " 1927	195.494	29.891	307.542	61.647	152.345
3 Apr. 1926	201.860	40.184	331.039	54.393	165.609
4 Apr. 1925	133.509	51.254	273.430	53.810	120.203
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾
Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
2 Apr. 1927		118.000		***	62
26 Mrt. 1927		118.000		***	63
19 " 1927		118.300		***	63
12 Mrt. 1927	13.696	20.270	68.163	37.421	62
5 " 1927	13.536	19.670	70.330	41.162	62
26 Feb. 1927	13.296	19.442	72.086	39.587	62
19 " 1927	13.116	21.117	74.151	42.104	61
3 Apr. 1926	9.141	19.951	41.892	77.729	63
4 Apr. 1925	21.084	18.882	41.394	57.074	56
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes			
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.	
6 April 1927	151.300	137.859	293.542	56.250	243.696	
30 Maart 1927	150.548	137.953	288.067	56.250	237.913	
23 " 1927	150.725	136.254	285.334	56.250	235.419	
16 " 1927	150.736	136.706	286.195	56.250	235.469	
9 " 1927	150.753	137.057	286.050	56.250	235.193	
2 " 1927	150.115	137.589	283.990	56.250	233.129	
7 April 1926	146.655	141.892	297.726	56.250	247.680	
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—	
Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
6 Apr. '27	30.982	77.766	21.036	103.249	33.191	26 $\frac{11}{16}$
30 Mrt. '27	32.668	83.724	32.981	97.465	32.346	24 $\frac{3}{4}$
23 " '27	30.798	74.733	17.397	104.031	34.221	28 $\frac{1}{16}$
16 " '27	32.658	73.231	19.184	102.179	33.780	27 $\frac{13}{16}$
9 " '27	31.223	73.690	16.159	103.922	33.446	27 $\frac{7}{8}$
2 " '27	32.268	72.912	9.643	109.530	32.276	27
7 Apr. '26	45.140	68.205	13.176	106.972	24.513	20 $\frac{3}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waary. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buit. l. ¹⁾	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
7 Apr. '27	5.548	1.864	342	73	2.239	11	1.895
31 Mrt. '27	5.548	1.864	342	76	3.398	8	1.854
24 " '27	5.548	1.864	342	81	2.895	9	1.897
17 " '27	5.548	1.864	342	83	2.723	8	1.936
10 " '27	5.548	1.864	342	88	3.946	13	1.979
8 Apr. '26	5.548	1.864	332	74	3.344	13	2.538
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769
Data	Buit.gew. voorsch. afd. Staat	Schatkistbiljetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant	Rekg. Courant	
7 Apr. '27	28.150	5.671	12.067	53.351	3.886	36	
31 Mrt. '27	28.150	5.658	11.104	52.385	3.809	28	
24 " '27	28.100	5.658	10.733	51.912	4.457	67	
17 " '27	28.900	5.657	9.784	52.273	3.896	21	
10 " '27	29.300	5.651	9.308	52.764	3.360	59	
8 Apr. '26	36.250	5.301	3.586	52.851	2.822	4	
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401	

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeringen. ²⁾ Sluitpost activa. ³⁾ Except tegoed bij Russische Staatsbank.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 April 1927	1.851,3	101,4	191,8	1.923,9	14,8
31 Mrt. 1927	1.851,7	101,4	203,0	1.962,7	81,1
23 " 1927	1.852,2	101,4	223,7	1.454,5	12,8
15 " 1927	1.844,0	93,0	224,1	1.509,0	19,5
7 " 1927	1.844,0	93,0	202,1	1.604,0	46,2
7 April 1926	1.491,1	262,6	481,4	1.227,7	7,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2
Data	Effen-tien	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 April 1927	92,9	520,4	3.459,7	702,8	183,4
31 Mrt. 1927	92,9	425,5	3.588,7	616,4	183,6
23 " 1927	92,9	492,8	3.003,4	740,3	193,5
15 " 1927	92,7	476,7	3.143,8	628,7	191,7
7 " 1927	92,8	457,2	3.346,9	524,2	159,6
7 April 1926	246,4	1.011,2	3.061,4	770,7	379,5
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Apr., 31, 23, 15, 7 Mrt., '27; 7 Apr. '26, resp. 72; 34; 113; 86; 69; 475 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste kosten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Zilver ¹⁾	Binnen-en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in enwissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
7 April 1927	633	414	40	468	34	400	1.878	14	69
31 Mrt. 1927	633	416	40	453	51	400	1.874	27	64
24 " 1927	633	401	40	467	23	400	1.818	7	110
17 " 1927	631	411	40	477	25	400	1.824	15	111
10 " 1927	629	426	40	489	21	400	1.851	2	123

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels		
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
23 Mrt. '27	3.033,6	1.671,0	159,6	457,1	231,3	
16 " '27	3.023,7	1.735,6	161,1	330,5	218,9	
9 " '27	3.012,7	1.620,7	160,6	415,9	264,7	
2 " '27	2.981,6	1.577,4	162,3	434,6	289,0	
23 Feb. '27	2.983,1	1.599,7	157,9	397,9	280,2	
16 " '27	2.990,1	1.592,2	168,0	396,5	315,0	
24 Mrt. '26	2.794,5	1.462,4	155,3	617,5	252,2	
Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
23 Mrt. '27	342,2	1.701,6	2.329,3	127,6	75,2	79,2
16 " '27	475,3	1.706,2	2.323,0	127,7	75,0	79,0
9 " '27	306,9	1.718,9	2.260,8	127,7	75,7	79,7
2 " '27	311,0	1.717,0	2.289,6	126,8	74,4	78,5
23 Feb. '27	305,2	1.708,3	2.214,7	126,5	76,0	80,1
16 " '27	311,8	1.685,4	2.342,3	126,1	74,2	78,4
24 Mrt. '26	308,2	1.659,0	2.313,6	120,4	70,3	74,3

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
16 Mrt. '27	674	14.385	5.959	1.682	19.580	6.000
9 " '27	675	14.281	5.669	1.635	19.054	6.031
2 " '27	676	14.297	5.662	1.641	19.093	6.016
23 Feb. '27	675	14.147	5.615	1.589	18.877	5.955
16 " '27	677	14.124	5.603	1.701	18.943	5.902
17 Mrt. '26	712	13.945	5.699	1.662	18.859	5.466

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 April 1927.

De internationale fondsenmarkten zijn in de achter ons liggende week iets levendiger geworden. Ter beurze van Berlijn is dit verschijnsel echter niet op te merken geweest en ook de koerswijzigingen hebben zich daar ter plaatse binnen enge grenzen gehouden. Het waren slechts enkele speciale soorten, waarin de aankopen voor groote groepen werden voortgezet, welke de aandacht hebben getrokken. Op den voorgrond hebben aandelen Harpener gestaan, waarbij voorbijgaand een koersherstel van ongeveer 20 pCt. waar te nemen is geweest. Ook voor Rheinische Braunkohlen waren groote orders in de markt, voornamelijk voor rekening van Rijnlandsche huizen. In de markt voor electriciteitsaandelen hebben aandelen Siemens & Halske de leiding genomen; zij hebben voor de eerste maal den koers van 300 pCt. overschreden. Van de algemeene stemming hebben ook bankaandelen de goede vruchten kunnen plukken, mede in verband met de omstandigheid, dat binnenkort de gedeclareerde dividenden geïncasseerd kunnen worden. Van chemische aandelen hebben Farbenindustrie iets van hun prijsniveau ingeboet.

Te Parijs heeft de markt daarentegen een veel opgewekter voorkomen gehad. De oorzaak hiervoor is te vinden in de aankondiging van de regering, dat een consolidatielening, ten bedrage van ruim 21½ milliard francs, zal worden uitgegeven, waardoor, bij welslagen, de schatkist van haar verplichtingen op korten termijn tot 1931 zal zijn bevrijd. Hoewel de heer Poincaré heeft ontkend het voornemen te koesteren binnenkort tot stabilisatie van het Fransche ruilmiddel over te gaan, ziet men over het algemeen in den thans aangekondigden maatregel een nieuwen stap in de richting van stabilisatie. De beurs heeft hiermede ook rekening gehouden en heeft een opgewekte stemming aan den dag gelegd voor allerlei Fransche fondsen. De mededeeling, dat de besprekingen met de Bank van Engeland betreffende het teruggeven van het Fransche gouddepôt nog niet tot een goed einde zijn gebracht, heeft op de stemming geen invloed uitgeoefend.

Te Londen is eveneens een gunstige tendens op te merken geweest, ondanks de vrees, welke men ten aanzien van het opleggen van nieuwe belastingen heeft gekoesterd. Hoewel de begroting voor het financieele jaar 1927/1928 eerst na het einde van de berichtperiode is ingediend en de samenstelling, benevens de maatregelen tot dekking van het tekort, volkomen geheim zijn gebleven, was men in de City algemeen van opinie, dat het zonder verhooging van de belastingen — en meer in het bijzonder van de inkomstenbelasting — moeilijk zou blijken te zijn een sluitend budget te verkrijgen. Ondanks deze minder opgewekte vooruitzichten echter heeft de beurs vrij sterken weerstand geboden. Ook de berichten uit China werden niet meer zoo pessimistisch opgenomen, zoodat verschillende Chineesche papieren ten aanzien van het laagst bereikte punt een herstel hebben aangetoond.

Te New York is de markt bijzonder vast geweest. De berichten uit verschillende takken van nijverheid hebben aangetoond, dat de levendigheid nog zeer groot kan worden geacht, terwijl de spoorwegen recordcijfers, wat het verkeer betreft, te zien hebben gegeven. Opmerkelijk is het geweest, dat de beurs niet gestimuleerd is geworden door speculatieve aankopen, doch eerder door beleggingsorders. Deze gevolgtrekking kan worden gemaakt uit den aard van de aangekochte fondsen en uit het feit, dat de leeningen aan makelaars verstrekt, vrijwel onveranderd zijn gebleven.

Ten onzent is de markt in de achter ons liggende berichtperiode over het algemeen zeer kalm gebleven, waarbij de tendens niet opgewekt is geweest. Enkele uitzonderingen zijn echter voorgekomen. Wat de *beleggingsmarkt* betreft, hebben de inheemsche soorten slechts geringe veranderingen aangetoond. Daarentegen waren sommige buitenlandse papieren vrij sterk gevraagd, waarbij Fransche obligaties opnieuw op den voorgrond hebben gestaan. Weliswaar is de handel hier tegen het einde van de berichteweek eenigszins verminderd, doch het hoogere koerspeil heeft zich ten volle kunnen handhaven. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105½, 105¹³/₁₆, 105½; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99⁷/₁₆, 99½, 99¹³/₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 95¹⁵/₁₆, 95¼, 95¹¹/₁₆; 5 pCt. Mexico £ 100—1000: 11, 10⁹/₁₆, 10¼; 8 pCt. Sao Paulo: 106¼, 106½, 106¹/₁₆.

Van de afdelingen, welke een over het algemeen gunstige tendens aan den dag hebben gelegd moeten in de eerste plaats *binnenlandsche industriële ondernemingen* worden genoemd. Op den voorgrond hebben weder aandelen in kunstzijdefabrieken gestaan. Groote orders hebben zich in deze soorten geconcentreerd, waartegenover slechts onbe-

teekend aanbod werd gesteld, zoodat de koersen sprongsgewijze omhoog liepen. Tot de meest verhandelde soorten behoorden ditmaal aandelen Maekubee, Enka en Snia Viscosa, welke dan ook de belangrijkste koersverbeteringen konden behalen, hoewel tegen het einde van de berichteweek de opgewekte stemming merkbaar verminderde. Wellicht heeft de nadering van de Paaschvacantie hiermede in verband gestaan; over het algemeen werd een verslapping van den handel opgemerkt, ook in die afdelingen, waar in het midden van de berichteweek groote omzetten tot stand zijn gekomen. Van de overige aandelen uit de hier besproken afdeling verdienen nog vermelding aandelen Nederlandsche Kabelafabriek: Centrale Suiker Mij.: 122¼, 119¼, 118¼; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 133½, 134, 128½; Jurgens: 172½, 170½, 169¼; Maekubee: 118¼, 123¼, 128½, 126½; Ned. Kabelafabriek: 332½, 345, 349, 345; Ned. Kunstzijdefabriek: 335, 342½, 348½, 337½; Philips Gloeilampenfabriek: 372¼, 374½.

Opgewekt is ook de toon geweest in de afdeling voor *diversen*, in het bijzonder voor aandelen in hôtél-, restaurant- en cafébedrijven. Zoo waren aandelen Poolsche Koffiehuis, Hôtél de l'Europe, Krasnapolsky, Amstel Hôtél Mij. enz. sterk gevraagd. Van de buitenlandsche soorten zijn aandelen Peruvian Corporation op den voorgrond getreden, terwijl groote belangstelling is ontstaan voor de aandelen in de Zweedsche Lucifer Mij. Hotel Expl. Mij. „l'Europe": 80, 85, 87, 86 (ex div.); Mij. t. Expl. van Krasnapolsky: 73, 78, 81½; Peruvian Corporation (Cert. v. A.): 107½, 108½, 123³/₁₆, 133³/₁₆; Peruvian Corporation (Cert. van Pref. Aand.): 46½, 46½, 48¼, 49¼.

De afdeling voor *petroleumandaelen* heeft een iets beter verloop gehad, dan korten tijd geleden het geval is geweest. Aandelen Koninklijke Petroleum Mij. werden uit de markt genomen op de overweging, dat de maatschappij wellicht voordeel zou kunnen trekken uit de lagere petroleum-prijzen van het oogenblik, voor zoover zij althans bij het opkoopbedrijf is betrokken. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 354½, 356¼, 358; Geconsolideerde Holl. Petroleum Cy.: 242, 240¼, 240; Kon. Petroleum Cy.: 372½ (377½, 378¼, 375½); Perlak Petroleum Mij.: 67, 68, 69½, 69; Peudawa: 23½, 25½, 26¼, 24¹¹/₁₆.

Suikeraandelen waren ongeanimeerd, doch met zeer stilten handel. Blijkbaar hebben de berichten omtrent de betalingsmoeilijkheden van de Japanse firma Soezoeki & Co. de markt eenigszins verontrust, hoewel het bijna zeker is, dat de V.J.S.P. — welke enkele partijen aan genoemde firma had verkocht — of zonder verlies of met een zeer gering verlies de afgesloten transacties zal kunnen afwickelen. Ook de Cubanoteeringen hebben niet medegewerkt tot een uitbreiding van den kooplust. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 178¼, 177, 176¾, 177; Handelsvereniging Amsterdam: 721, 725, 723, 724; Java Cultuur Mij.: 380, 378; Kalibagor: 449½, 454, 458½; Moormann: 452, 450; Ned.-Indische Suiker Unie: 260¼, 262¼, 261; Pagottan: 290, 286, 285¼, 289; Poerworedjo: 117, 117½, 118½; Sindanglaet: 425, 423; Tjepper: 760; Watoetelis Poppoh: 819, 815, 819.

De afdeling voor *tabaksaandelen* was kalm en eerder aan den lusteloozen kant. De uitslag van de derde voorjaarsinschrijving van Sumatratabak heeft, hoewel de behaalde prijzen gunstig genoemd mogen worden, geen indruk op de beurs gemaakt. Hier en daar had de markt van winstnemingen te lijden. Arendsburg: 645, 643, 640; Besoeki Tabak: 406, 400, 399; Deli Batavia: 489½, 491½, 488, 489½; Deli Mij.: 448, 449½, 445½, 447¼; Oostkust: 244¼, 240, 238, 239; Senembah Mij.: 438½, 435½, 432.

Rubberandaelen hebben zich op den achtergrond bewogen. Noch de berichten omtrent verschepingen en verkopen, noch de prijsbeweging van het artikel zelf waren van dien aard, dat de handel in de ééne of de andere richting kon worden gestimuleerd. Voor zoover er omzetten tot stand zijn gekomen, helde de markt over naar de zijde van de verkoopen, zoodat hier en daar lichte verliezen tot stand zijn gekomen. Amsterdam Rubber: 350½, 347, 344¼, 341; Deli Batavia Rubber: 271¼, 268¼, 271½; Hessa Rubber: 480½, 471, 460, 456½; Indische Rubber: 429½, 423¼, 427; Kali Telepak: 345, 343, 346½, 345; Kendeng Lemboe: 415, 420½, 419¼; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 336, 335, 333; R'dam Tapanoei: 168¼, 167½, 166; Serbadjadi: 353½, 350, 349½, 339; Sumatra Caoutchouc: 300, 305½, 301, 298, 296½; Sumatra Rubber: 431, 427½, 439, 429; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 217¼, 213½, 210¼; Intercontinental Rubber: 13¹³/₁₆ (ex div.), 13½, 13½.

De *scheepvaartafdeeling* heeft een kleine reactie te zien gegeven, in verband met de daling van de vrachtenmarkt.

Een uitzondering werd gevormd door certificaten „De Maas”, welke sterk gevraagd waren, vermoedelijk in verband met de vaste houding van de markt voor tankvrachten. Holland-Amerika Lijn: 89½, 90, 87½; Java-China-Japan Lijn: 127½, 125½, 123½, 124½; Ned. Stoomboot Mij.: 96½, 98, 97, 97½; „de Maas”, Stoomvaart Mij.: 119, 118½, 123½, 119 (ex div.), 122; Ned. Scheepvaart Unie: 191½, 189½, 190½; Stoomvaart Mij. Nederland: 190, 188, 188½.

Mijnaandeelen hebben de aandacht getrokken door een scherpe daling in aandelen Boeton; dit fonds verliet de berichtsweek op den laagsten prijs, welke in de achter ons liggende dagen werd besteed. Daarentegen bestond eenige vraag voor aandelen Singkep Tin. Aandelen Müller Mijnbouw waren verlaten op weinig veranderde koersen. Alg. Exploratie Mij.: 80½, 83, 80½; Billiton 1e Rubriek: 780, 782; Boeton Mijnb. Mij.: 205½, 211½, 198, 178½; Müller & Co.'s Mijnb. Mij.: 88½, 88, 87½, 88½; Redjang Lebong: 221, 216, 216½; Singkep Tin Mij.: 482, 476, 497½, 495½.

De afdeeling voor bankaandeelen was enigszins gedrukt, zoodat een reactie van het koersniveau werd opgemerkt. Amsterdamsche Bank: 170¼, 172, 168½; Javasche Bank: 374, 372; Koloniale Bank: 248¼, 245½, 246; Ned.-Ind. Handelsbank: 171½, 171½, 171¼; Ned. Handel Mij.: 159½, 159½, 158½; R'damsche Bankvereniging: 89, 88½, 87½; Twentsche Bank: 143.

De Amerikaanse afdeeling was vast bij ruimen handel. Anaconda Copper: 94¼, 93¾, 93¾; Studebaker: 54½, 56, 56½; United States Steel Corporation: 172½, 171½; Atchison Topeca: 177½, 176¼, 177½; Baltimore & Ohio: 114¼, 116, 117, 119½; Erie: 54½, 55½, 55½; Southern Pacific Cy.: 114¼ (ex div.), 115½, 116¼; Union Pacific Rv.: 175½, 172½ (ex div.), 171½; Wabash Railway: 72¼, 70¼, 71¼.

De notering voor prolongatie varieerde tusschen 3½ en 3¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

12 April 1927.

Tot onze spijt hebben wij het overzicht van de graanmarkt deze week niet ontvangen.

SUIKER.

Eenige samenvallende factoren oefenden de afgelopen week aanvankelijk een deprimeerenden invloed uit op de groote markten en vooral op die te New York. De voornaamste hiervan waren de financieele moeilijkheden, waarin de groote Japansche firma Suzuki zich momenteel bevindt en ten gevolge waarvan groote likwidaties op de New Yorksche termijnbeurs plaats vonden. Licht's raming van den vermeerderden a.s. bietuitzaai in Europa (zie het vorig verslag) en de gebeurtenissen in China, welk land een groot gedeelte van den Javaoogst consumeert. Toen de

eerste zenuwachtigheid voorbij was, herstelden de markten zich weer eenigszins.

De prijzen op de termijnmarkten waren dan ook aan fluctuaties onderhevig.

In New York hadden de noteringen het volgend verloop:

Sp. C. Mei Juli Spt. Dec. Jan. Mrt.

Slot voorafg. week	4.68	2.91	3.02	3.12	3.15	2.93	2.80
Opening verslagweek	4.61	2.83	2.95	3.05	3.09	2.88	2.75
Midden verslagweek	4.55	2.87	2.99	3.09	3.11	2.93	2.82
Slot verslagweek	4.65	2.89	3.02	3.12	3.16	3.03	2.92

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 99.000 tons, de versmeltingen 64.000 tons tegen 65.000 tons in 1926 en de voorraden 254.000 tons tegen 227.000 tons.

Prompte Cubasuiker, waarvan de prijs tot iets onder 2½ d.c. c. & fr. New York gedaald was, kon naderhand weer 2½ d.c. bedingen, waartoe flinke partijen verkocht werden.

De laatste C u b a-statistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 2 April	220.564	189.447	220.936
Totaal sedert 1 Jan.—2 April	2.408.816	2.517.127	2.587.739
Werkende fabrieken	152	174	183
Weekexport 2 April	135.209	103.356	163.531
Totale export sedert 1 J.-2 A.	1.098.469	1.323.971	1.727.398
Totale voorraad 2 April	1.310.347	1.193.157	860.341

De totale ontvangsten zijn nu beneden het totaal van verleden jaar gedaald en dit verschil zal gaandeweg grooter worden.

Tot 7 April hadden 31 fabrieken de campagne beëindigd.

In L o n d o n sloot de termijnmarkt op de volgende noteringen:

	Oct. 1927	Sh. 15/10¼
Mei 1927	..	Sh. 16/9¾	Dec. " " 15/6
Aug. " " "	17/—	Maart 1928 " 17/3¼

welke voor ouden oogst 5 tot 6 d. onder het hoogste punt lagen en voor nieuwen oogst ongeveer 1 d.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Maart	977.000	1.049.000	719.000
Tsjechoslowakije 1 Maart	503.000	790.000	591.000
Frankrijk 1 Maart	464.000	383.000	453.000
Nederland 1 Maart	211.000	176.000	134.000
België 1 Maart	113.000	175.000	205.000
Polen 1 Maart	219.000	258.000	222.000
Engeland 1 Mrt. geïmpt. suiker	321.000	488.000	138.000
Engeland 1 Mrt. Binnen. suiker	29.000	9.000	—
Europa	2.837.000	3.328.000	2.462.000
V.S. Atlant. havens 6 April	254.000	227.000	174.000
Cuba 2 April	1.324.000	1.193.000	860.000
Totaal	4.415.000	4.748.000	3.496.000

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei
9 Apr. '27	132¾	72¼	43¾	11,10	5,85	14,55
2 " '27	135	72½	43¾	11,15	5,95	14,65
9 Apr. '26	158¼	71¾	41¾	13,20	7,25	15,50
9 Apr. '25	153	106¼	40¾	14,90	9,05	21,85
9 Apr. '24	101¼	76¼	45½	10,60	8,—	19,—
20 Juli '14	82	56¼	36¾	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	11 April 1927	4 April 1927	12 April 1926
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	14,75	14,75	15,75
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,80	12,40	11,40
Maïs (La Plata) ²	169,—	167,—	176,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ³	235,—	230,—	192,—
Haver (Canada 3) ¹	12,—	12,—	11,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. ¹	12,50	12,40	12,90
Lijnzaad (La Plata) ³	348,—	352,—	337,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 April 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	3/9 April 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe	64.857	512.103	314.483	5.440	22.224	3.482	534.327	317.965
Rogge	3.608	68.527	49.949	—	—	—	68.527	49.949
Boekweit	—	6.812	6.732	—	67	140	6.879	6.872
Maïs	26.336	405.223	260.140	4.228	68.471	20.037	473.694	280.177
Gerst	3.508	128.005	97.182	—	2.499	2.386	130.504	99.568
Haver	5.736	46.518	42.000	—	1.030	1.995	47.548	43.995
Lijnzaad	20.655	69.422	57.868	8.320	57.161	65.346	126.583	123.214
Lijnkoek	4.029	53.145	78.050	—	—	—	53.145	78.050
Tarwemeel	1.268	35.254	15.898	589	11.647	3.309	46.901	19.207
Andere meelsoorten	271	5.465	3.703	—	—	—	5.465	3.703

Op Java was de markt voor tweedehands suiker aanvankelijk gedeprimeerd; de stemming verbeterde evenwel allengs zonder nochtans veel invloed op de prijzen te hebben uitgeoefend. Koopers noteerden als volgt:

Superieur ready April	f 11 ¹ / ₈	per pic.
No. 16. &/h. „ „	10 ⁷ / ₈	„ pic.
Sup. Nieuwe oogst Mei	17 ⁹ / ₈	„ 100 K.G.
„ „ „ Juni	17 ¹ / ₂	„ 100 „
„ „ „ Juli/Aug.	17 ¹ / ₈	„ 100 „

Hier te lande volgde de markt het verloop van de noteringen te Londen, welke in tegenstelling met die te New York bleven afbrokkelen. De markt sloot op:

Mei en Aug. f 20 genoteerd; Dec. f 18¹/₄ gedaan.

De omzet bedroeg deze week 1850 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per April	Londen			New York 96 ^o Centrifugals
		Tates Cubes No.1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 ^o c.i.f. April	
	kristalsuiker basis 99 ^o	Sh.	Sh.	Sh.	\$ ots.
10 Apr. '27	f 19 ⁷ / ₈	36/3	15/1 ¹ / ₂	13/10 ¹ / ₂	4,71
28 Mrt. '27	„ 20 ⁹ / ₁₆	36/3	15/7 ¹ / ₂	14/3 ³ / ₄	4,71
10 Apr. '26	„ 16 ¹ / ₈	32/-	14/1 ¹ / ₂	11/-	4,08
10 „ '25	„ 20 ¹¹ / ₁₆	36/-	16,6	13/6	4,49
	ruwsuiker basis 88 ^o				
4 Juli '14	f 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26
	basis 99 ^o				
	f 14 ¹³ / ₃₂				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Midling Uplands.)

	8 April 1927	1 April 1927	25 Maart 1927	8 April 1926	8 April 1925
New York voor Midling ...	14,45 c	14,40 c	14,40 c	19,30 c	24,35 c
New Orleans voor Midling	14,21 c	14,11 c	14,12 c	18,33 c	24,25 c
Liverpool voor Midling ...	7,76 d	7,86 d	7,71 d	10,06 d	13,42 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 1 April '27	Overeenkomstige periode	
		1925/26	1924/25
Ontvangsten Gulf-Havens.	11824	8636	8781
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2201	1930	2325
„ „ 't Vasteland etc.	5301	3736	3905
„ „ Japan.....	1415	931	831

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	1 April '27	Overeenkomstig tijdstip	
		1926	1925
Amerik. havens.....	2384	1137	929
Binnenland.....	983	1677	751
New York.....	218	39	186
New Orleans.....	590	360	259
Liverpool.....	1014	553	727

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.

Manchester, d.d. 6 April 1927.

De Amerikaanse katoenmarkt is kalm van toon, doch prijzen blijven vast en dagelijksche fluctuaties zijn slechts gering. Loco-verkoop in Liverpool waren gedurende de afgelopen week iets beter en bedroegen 35.000 balen. Niet-tegenstaande de momenteele flauwere stemming en algemeene afwezigheid van belangstelling en ondanks de crisis in China, kunnen katoenprijzen zich goed handhaven en van prijsdaling is geen sprake. Intusschen trachten speculanten van ongunstige weerberichten te profiteren, welke pogingen tot nu toe echter slechts met weinig succes bekroond zijn. Ontvangsten in de havens en verschepingen gaan geregeld door in die grootere hoeveelheden, waarover wij in onze vorige berichten reeds schreven. Egyptische oogstberichten blijven gunstig luiden.

In de Amerikaanse garenmarkt gaat weinig om. De vraag is slechts gering en spinners rapporteren algemeen, dat de productie niet wordt afgenomen. Er zijn wel biedingen aan de markt, doch slechts enkele hebben tot zaken ge-

leid, terwijl het grootste gedeelte te laag is om succes te hebben. Dit geldt voor alle soorten, zoowel enkele als getwijnde garens. Het voorstel van de Yarn Association, waarvan in ons vorig bericht reeds sprake was, wordt algemeen ondersteund niet alleen door de leden der Associatie, doch ook door niet-leden. De vraag naar Egyptische garens, zoowel twist als weft, is minder geworden. Prijzen toonen echter weinig verandering, doch zijn eerder iets lager. Naar getwijnde garens bestaat weinig vraag, hoewel in de fijnere nummers meer orders geboekt schijnen te zijn, dan zulks in geruimen tijd het geval is geweest.

Over de doekmarkt valt weinig definitiefs te melden; de positie is vrijwel onveranderd en er is geen voldoende belangstelling om van eenige verdere opleving van een bepaalde markt te kunnen spreken. Het gevolg hiervan is, dat doekprijzen den loop der katoenmarkt volgen en zich goed kunnen handhaven. Van de Oostersche markten stelt Indië het meest teleur, doch de kleinere markten en ook Hongkong toonen wat meer interesse. Over het algemeen gesproken, worden er echter geen zaken van beteekenis gedaan. Hoewel producenten in de meeste gevallen hun productie niet verkoopen, hebben zij met den afzet hiervan geen haast en schijnen ervaringen nogal uiteen te loopen, want er schijnen ondanks de algemeen flauwe stemming toch nog geregeld hier en daar kleine zaken tot stand te komen. Men schijnt algemeen een afwachtende houding aan te nemen en wij verwachten, dat hierin geen verandering zal komen vóór de Paaschvacantie.

30 Mrt. 6 Apr. Oost. koersen. 29 Mrt. 5 Apr.

Liverpoolnoteringen. T.T. op Br.-Indië 1/5³/₈ 1/5⁷/₈
 F.G.F. Sakellaridis 13,35 13,50 T.T. op Hongkong 1/11¹/₄ 2/0
 G.F. No. 1 Oomra.. 6,— 5,90 T.T. op Shanghai 2/5¹/₂ 2/6¹/₂

KOFFIE.

Alweder een week, waarvan bijna niets valt te vermelden. De stemming bleef nog altijd onveranderd, dat wil zeggen: in de productielanden vrij vast en in de verbruikslanden lusteloos. In Brazilië, het voornaamste productie-land, zijn de prijzen, behoudens enkele onbeduidende schommelingen, nu al gedurende twee maanden op dezelfde hoogte gebleven. Weliswaar loopen ditmaal de aanbiedingen van de verschillende afladers te Santos iets meer uiteen dan anders gewoonlijk het geval is, doch in doorsnede zijn zij feitelijk nog precies gelijk aan die, welke ongeveer in het midden van Februari werden geseind. Dat Brazilië het klaar speelt zijne prijzen op de bestaande basis te houden, niettegenstaande het nieuwe oogstjaar, dat op 1 Juli begint en waarin een zeer groote oogst wordt verwacht, weder zooveel naderbij is gekomen, is wel een bewijs van de kracht van het Comité tot Permanente Verdediging van de Koffie, aldaar. Reeds langen tijd koopt de consumtie allerwegen niet meer dan het hoognoodige en juist deze taktiek is het, die op het oogenblik het Comité sterk maakt. De verbruikslanden zijn telkens opnieuw gedwongen de verlangde prijzen aan te leggen, want de onzichtbare voorraden zijn overal uiterst klein en er moet dus worden gekocht.

De prijzen van Rio zijn in de laatste twee maanden zelfs nog iets opgelopen, hetgeen het gevolg is van gering aanbod bij het ten einde loopen van den oogst. In vergelijking met Santos koffie is Rio thans feitelijk veel te hoog en zoodra uit den nieuwen oogst de aanvoeren zullen beginnen af te komen, mag verwacht worden, dat de thans bestaande wanverhouding in de prijzen zal verdwijnen. Eene notering te Rio van 26.225 Reis per 10 KG. voor type No. 7 tegen 22.800 Reis voor datzelfde type te Santos, gelijk die heden uit Brazilië wordt geseind, is een abnormaliteit, die niet lang stand kan houden.

Nederlandsch-Indië is in de laatste dagen met Robusta iets gemakkelijker geworden, doch zaken van beteekenis kwamen nog altijd niet tot stand. Ook van de Centraal-Amerikaansche landen werd niet veel gekocht; de oogsten aldaar loopen trouwens zoo langzamerhand ten einde.

De loco-markt bleef stil en de omzet beperkte zich tot zaken ter voorziening in directe behoefte.

Ook aan de termijnmarkt heerschte niet veel animo; de omzet was niet groot en de prijzen ondergingen bijna geen verandering.

Volgens een gisteren uit Brazilië ontvangen telegram bedroeg de voorraad, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 31 Maart 3.888.000 balen, hetgeen tegen 15 Maart eene vermindering beteekent van 350.000 balen. Gedurende de maand Maart is deze voorraad verminderd met niet minder dan 736.000 balen, terwijl de aanvoeren uit het binnenland in de haven van Santos in diezelfde maand

slechts 770.000 balen hebben bedragen. Hieruit valt af te leiden, dat de toevoer van uit de plantages naar de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland slechts 34.000 balen heeft bedragen, hetgeen een buitengewoon laag cijfer is. Dit schijnt er op te wijzen, dat ook de loopende Santos-oogst als bijna afgelopen kan worden beschouwd.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 77/- à 79/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 80/- à 82/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 71/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, April/Mei verscheping 36¼ ct.; Palembang Robusta Juli/Sept. verscheping, 35 ct.; Palembang Robusta Oct./Dec. verscheping, 32 ct.; Mandheling Robusta, Mei/Juni verscheping, 38½ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 55 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 48 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
12 April	43	41	39¾	—	41¼	38¼	35¾	34¼
5 "	43	41	39¾	—	42¼	38½	35¾	34½
29 Maart	43	41	39¾	—	42½	38¾	36¼	35
22 "	43	41	39¾	—	42¾	38¾	36	—

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
11 April.....	\$ 13,55	\$ 11,85	\$ 11,41	\$ 11,16
4 ".....	" 13,76	" 12,—	" 11,50	" 11,24
28 Mrt.....	" 14,10	" 12,13	" 11,60	" 11,30
21 ".....	" 13,89	" 12,08	" 11,62	" —,—

Rotterdam, 12 April 1927.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
11 Apr. 1927	151.000	26.225	914.000	25.800	5 11/16
4 " 1927	148.000	26.275	916.000	26.000	5 11/16
28 Mrt. 1927	201.000	26.425	957.000	26.000	5 11/16
12 Apr. 1926	134.000	25.525	1.423.000	26.500	6 11/16

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Apr. 1927 --	28.000	2.912.000	197.000	7.469.000
10 " 1926 --	34.000	3.378.000	224.000	7.406.000

1) In Reis.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 April in duizenden balen.

	1927	1926	1925	1924	1923
Voorraad in Europa..	1.594	1.601	1.679	1.380	1.860
Stoomend } Brazilië ..	524	400	334	520	599
n. Europa } Oost-Indië. .	24	40	15	35	4
	2.142	2.041	2.028	1.935	2.463
Voorraad Ver. Staten	765	743	888	652	1.225
Stoomend naar Ver. Staten } Brazilië ..	573	515	228	423	393
	3.480	3.299	3.144	3.010	4.081
Voorraad in Rio	157	155	197	155	1.083
" " Santos..	883	1.311	2.013	778	1.801
" " Bahia ..	19	21	35	21	19
" " Victoria.	19	—	—	—	—
Totaal	*4.558	*4.786	*5.389	*3.964	6.984
Op 1 Maart	*4.621	*4.788	*5.156	*4.266	7.480
	1926	1925	1924	1923	1922
Op 1 Juli	*4.571	*5.085	*5.071	*5.340	8.639

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo..

1 Juli 1924	4.592.000 balen
1 Mrt. 1925	3.359.000 "
1 Mei 1925	2.644.000 "
1 Juli 1925	1.786.000 "
1 Mrt. 1926	4.214.000 "
1 Apr. 1926	3.902.000 "
1 Juli 1926	2.833.000 "
1 Mrt. 1927	4.624.000 "
15 Mrt. 1927	4.238.000 "

THEE.

In de afgelopen week vond op 7 dezer de theeveiling plaats, die ruim 25.000 kisten directen aanvoer omvatte.

Het verloop dier veiling was onregelmatig en geheel in overeenstemming met de stemming dier markt in de laatste weken. Goede prijzen werden betaald voor thee met kwaliteit en deze partijen konden meerdere malen hogere prijzen bedingen, dan in de vorige veiling betaald. Daarentegen was de belangstelling minder voor ordinaire soorten, waarvan de veiling nog een groot aantal te zien gaf. Die soorten moesten 1 à 4 cts. op vorige prijzen laten vallen. Van Buitenlandsche zijde trad men eenigszins aarzelend in de markt, vanwege de onzekerheid wat er met de thee zal gebeuren bij de deze week te publiceeren Engelsche begrotingen. De vrees bleef bestaan, dat ook dit artikel en voornamelijk thee van vreemden oorsprong getroffen zal worden met een hooger invoerrecht — wat, zooals bekend, dan dadelijk ingaat — ten einde de begroting sluitende te maken. Niettegenstaande dit feit kon het groote aanbod op ongeveer 3000 kisten na, die per saldo opgehouden werden, plaatsing vinden en kon de gemiddelde veilingprijs zich bijna 2 ct. verheffen boven die der vorige veiling. Die prijs is thans circa 72 ct. per h. KG. in entrepôt.

Het waren wederom de goede bladsorteeringen, die de meeste aandacht trokken.

De „Indian Tea Association” deelt mede, dat het begin van den Britsch-Indischen theeoogst van dit jaar niet zoo mooi is geweest als verwacht werd ten gevolge van de ongunstige weersgesteldheid. Het begin van den oogst is niet onbelangrijk Jager dan verleden jaar.

Amsterdam, 11 April.

COPRA.

De markt was de afgelopen week aanvankelijk flauwer gestemd, doch het verlies werd naderhand weer ingehaald.

Indië verkocht slechts weinig, terwijl de consumenten regelmatig enige belangstelling aan den dag legden.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s. stoomend	f 31%
" " " Mrt./Apr. afl. ..	" 31%
" " " Apr./Mei ..	" 31%
" " " Mei/Juni ..	" 31%

STEENKOLEN.

De 1ste April is gekomen en geen algemeene staking in enig kolengebied is uitgebroken, tenzij men de ca. 150.000 Unionist mijnwerkers in de Vereenigde Staten uitzondert. Dezen vormen door hun arbeid een zoo klein gedeelte van de totale productie aan kolen aldaar, dat het vele maanden zal duren, vooraleer er eenige invloed van hun niet-arbeiden merkbaar zal worden.

In Frankrijk zijn de geschillen bijgelegd en in Duitschland zal vermoedelijk arbitrage beslissen.

Een onmiddellijk gevolg van een en ander is, dat de verwachte vastheid van prijzen is uitgebleven en dat een nieuwe daling heeft ingezet, een daling, die vermoedelijk te scherper zal zijn, naarmate de uitwerking van de verhoogde productie per hoofd per man in Engeland doorwerkt. Er wordt gerekend, dat Engeland, dank zij den groteren prestaties van de mijnwerkers, ca. 40 miljoen ton kolen in dit jaar meer zal produceren dan in vroegere normale jaren het geval is geweest.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 11,—
Durham Ongezeefde	" 11,75
Cardiff 2/3 Large, 1/3 Smalls	" 14,75
Schotsche Gezeefde	" 10,25
Yorkshire Gewasschen Doubles	" 14,75
Westfaalsche Veförder	" 14,—
" Vetstukken	" 16,—
" Smeenootjes	" 15,—
" Gasvlamförder	" 14,—
" Gietcokes	" 16,50

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche Bunkerkolon f.o.b. Rotterdam/Amsterdam
f 11,— Markt lusteloos.
12 April 1927.

IJZER.

De toestand der markt is ongewijzigd, er is weinig vraag in de verwachting van lagere prijzen. In België heeft deze terughoudendheid der consumenten inderdaad tot prijsdaling geleid, stafijzer begint langzamerhand het lage prijsniveau van verleden jaar Mei-Juni-Juli te bereiken.

In Engeland zijn de noteeringen voor Cleveland-ijzer gedurende de laatste weken ongewijzigd gebleven, de vaste kookmarkt met hooge prijzen is hiervan de oorzaak. Voor termijnleveringen kunnen echter — zij het dan ook kleine — prijsconcessies worden verkregen.

	Noteering in de week van		
	28 M.-3 A. 1927	4/10 April 1927	5/11 April 1926
Ruwijzer.			
<i>f. o. b. Middlesborough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	82/6	82/6	73/-
" " " 3	80/-	80/-	70/6
" " " 4	79/-	79/-	69/6
Hematite East Coast mixed numbers	85/-	84/-	77/-
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3 ...	500,—	500,—	407,50
Semi-phosphoreuse	535,—	535,—	437,50
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereirohseisen no. 1	88.—	88.—	88.—
" " " 3	86.—	86.—	86.—
Hämatit.	93.50	93.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	69/-70	68-70	58-60
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	97/6-98	96-97	101/6-102/6
Plaatijzer 5 mM.....	121-122	120/-	106-107
" 3 "	128-130	127/6	117½

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
11 Apr. 1927..	54.15/-	61.10/-	305.2/6	26.15/-	—
5 " 1927..	55.5/-	62.5/-	310.17/6	26.15/	29.12/6
28 Mrt. 1927..	55.5/-	62.15/-	307.12/6	27.-/-	30.-/-
21 " 1927..	56.2/6	62.17/6	313.7/6	27.12/6	30.10/-
12 Apr. 1926..	56.15/-	64.5/-	280.5/-	28.10/-	32.-/-
20 Juli 1914..	61.-/-6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Van Montreal was de afgelopen week een beperkte, doch vaste vraag naar tonnage en door de vroege opening dit jaar van de St. Lawrence toonden bevrachters hoofdzakelijk interesse voor tonnage, die deze maand laadklaar is. Per 1 April/begin Mei werden verscheidene handige booten gedaan naar Antwerpen/Rotterdam op basis van 16 cents per 100 lbs. zwaar graan, optie Bremen/Hamburg 17 cents. Met cancelling 25 Mei werd bevracht tegen ½ cent minder. Een groote boot is bevracht voor een volle lading gerst naar Hamburg/Bremen tegen 16½ cents, cancelling 25 Mei. Naar de Middellandsche Zee werd tot 20 cents betaald basis één haven per begin Mei. De bevrachters van de Golf van Mexico toonden belangstelling voor Juli/Augustus tonnage, op basis van 18 cents naar Antwerpen/Rotterdam, 18½ cents Bremen/Hamburg.

De orders voor tonnage voor suikerverschepping van West-Indië waren schaarsch; per April wordt voor 6000 tonners 21/- tot 21/6 in uitzicht gesteld basis U.K./Continent en per Mei 21/-. Een 4300 tonner met April belading werd bevracht tegen 21/9 naar U.K./Continent.

De North Pacific bleef zonder zaken. De eenige definitieve order is voor een vroege boot naar Bergen/Stockholm range tegen 37/6.

Over het algemeen was de markt van de La Plata de afgelopen week zeer levendig, doch de vrachten waren in het begin der week zwak. Tegen het einde werd de markt vaster voor April en Mei belading. Van de boven La Plata havens werd tot 27/6 betaald voor April belading en 26/6 per Mei. Mei/Juni betaalde 26/-.

De salpetervrachtenmarkt was levendiger voor alle posities voor nieuwe seizoenen belading en de vrachten zijn over het algemeen vaster. Per Juni werd 3000 tons Fransche ruimte geboekt naar Bordeaux/Antwerpen range tegen 27/6 met 1/- extra voor La Pallice, St. Nazaire of Nantes, terwijl per October 2000 tons Britsche ruimte is gedaan naar Santander tegen 32/6 en per November 2000 tons naar Bilbao of Santander tegen 33/6.

De Oostelijke afdelingen bleven lusteloos. Van de Philippijnen werd 300.000 kubieke voet lijnbootruimte bevracht naar de Adriatische Zee/Middellandsche Zee/U.K./Continent op basis van 40/- per 60 kub. voet beschikbaar voor lading, verschepping in Mei. Van Australië is de vraag naar tonnage gering en de vrachten zijn iets lager geworden. Naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd een handige Mei boot gedaan van West Australië tegen 38/9, terwijl een iets grootere boot, April/Mei belading, sindsdien slechts 37/6 heeft kunnen bedingen. Sydney heeft een boot bevracht op basis van 40/- voor einde Mei belading. Van Burmah werd een aantal April/Mei booten gedaan naar Antwerpen/Hamburg range tegen 30/-, doch de vraag is nu weer zeer gering.

De Donau was tamelijk levendig en bevrachte op basis van 16/6 naar Continent met Deensche opties, en naar Denemarken direct tegen 19/- één, 19/6 twee, 20/- drie havens. De Zwarte Zee bleef zonder zaken.

De Middellandsche Zee was voor ertsbevrachting levendig, doch de beschikbare groote booten drukten de markt en de orders worden thans schaarsch en de vrachten zwakker. Er werd o.m. betaald: La Goulette/Middlesbrough 7/6, Benisaf/Middlesbrough 7/-, Melilla/Rotterdam 5/3, Almeria/Rotterdam 5/6. Fosfaat betaalde Tunis/Rotterdam 7/- en Sfax/Antwerpen dezelfde vracht. Ofschoon van de Golf van Biscaye een flink aantal bevrachtingen tot stand is gekomen, is de markt veel kalmer geworden en de vrachten vertoonden een daling van 3 d. tot 6 d. op die van de vorige week. Bilbao/Rotterdam betaalde 6/-, Middlesbrough 7/3, Newport River 6/9.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland zijn vaster en toonden eenige neiging tot stijgen, speciaal naar de Middellandsche Zee. Van Wales werd o.m. betaald: Bordeaux 4/6, Genua 10/6, Port Said 13/-, Pernambuco 13/6 en van de Oostkust: Hamburg 3/9, Rouaan 3/9, Genua 10/3, Port Said 12/7½, Buenos Aires 13/6.

In de houtvrachten van de Oostzee naar Holland is geen verandering gekomen. Door de geringe vraag naar tonnage voor prompte en e.o.w. belading zijn de vrachten voor deze positie laag. Een 380 Stds. boot per April, Kalmar/Amsterdam, werd tegen f 20,— bevracht, terwijl voor een 1200 Stds. boot per e.o.w. van Lovisa naar Zaandam f 21,— betaald werd. Voor Juni/Juli blijven de rederijen over het algemeen terughoudend, zoodat de bevrachters, die nu reeds voor deze maanden willen bevrachten, hogere vrachten moeten betalen. Een 500 en een 700 Stds. boot van Pitea naar Amsterdam hebben f 26 kunnen bedingen, terwijl voor een kleinere boot van Lulea f 28 betaald werd.

RIJNVAART.

Week van 3 April t/m. 9 April 1927.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren matig. Bij voldoende aanbieding van leegscheepsruimte bleven de vrachten onveranderd. De ertsvracht bedroeg gemiddeld f 0,40 a f 0,50 met resp. ¼ en ½ lostijd.

Naar den Bovenrijn was tamelijk vraag. Voor ruwe producten werd betaald f 0,70 a f 0,80 per last met verkorten lostijd. Het sleeploon varieerde tusschen 27½ en 45 cts. tarief. De waterstand was sterk wassend.

In de Ruhrhavens ging niet veel om. De vrachtenmarkt bleef onveranderd.

ORIGINAL
DEN HAAG
HEERENGRACHT 50.
ODHNER
TELEFOON
13300
REKENMACHINES